TÖB-DER

SON İKİ BUÇUK AYDA 75 ŞUBEMİZ KURULDU

TÖB - DER'İN ŞUBE SAYISI 430'A ULAŞTI

Türkiye Öğretmenlerinin tek ve en güçlü demokratik mesleki kitle örgütü TÖB—DER'in şube sayısı, son aylarda daha da artarak, bugün 430'a ulaşmıştır. 1 Ocak 1974 gününden 14 Mart 1974 gününe kadar geçen iki-buçuk ay içinde TÖB—DER'in çeşitli il ve ilçe merkezlerinde 75 şubesi açılmıştır. Her geçen gün şube ve üye sayısı artan TÖB—DER'in bugünlerde haftada ortalama sekiz şubesi açılmaktadır.

Öte yandan TÖB—DER'in örgütlenme ve eğitim çalışmaları da sürdürülmektedir. Bir yandan Genel Merkez yöneticilerimiz, bir yandan Danışma Kurulu üyelerimiz, Bölge Temsilcilerimiz ve Şube Yöneticilerimiz örgütümüzün daha da gelişip güçlenmesi ve tüm meslektaşlarımızı çatısı altında toplaması için sürekli olarak çalışmaktadırlar.

başyazı

Siyasal İktidarlara Karşı Tutumumuz

Siyasal iktidarlar bizi uyguladıkları sosyal politika dolayısiyle ilgilendirirler. İzledikleri genel politika kimden, hangi sınıf ve tabakadan yanadır? Uygulamalar hangi sınıfın özlemleri doğrultusundadır? Bizim hareketimizi en başta bunlar belirler.

Bunlarla birlikte, bizi siyasal iktidarların uluslararası tuttukları yan da ilgilendirir. Siyasal iktidarların uluslararası izledikleri politika mazlum uluslardan yana mıdır, emperyalist devletlerden yana mıdır? Bizim için dış politika, iç politika uygulamasının içtenliğini kanıtlaması bakımından önemlidir. «Yurtta sulh, cihanda sulh» sloganı da bu anlayışa dayanır.

Biz bunlara bakarız. Tutum ve davranışımızı bunlara göre saptarız. Siyasal iktidarlar bizi ancak ve ancak bu bakımlardan ilgilendirirler. Biz kendilerinden, özel çıkarlarımız doğrultusunda bir şey beklemeyiz. Destekleyip desteklemeyişimizin gerisinde de bu ölçüler vardır. Siyasal iktidar yönetiminde rol almayı, siyasal iktidara ortak çıkmayı düşünmeyiz.

(Devamı Sayfa 23'de)

BU SAYIDA

Başyazı : Siyasal İktidarlara Karşı Tutumumuz 1

Yeni Kurulan Şubelerimiz 2

Şubelerimizden Haberler 4

Dünya Öğretmenlerinden Haberler 5

Genel Başkanımızın Almanya'da Yaptığı Konuşma 7

M.E.B. Üstündağ'ın Almanya'daki Öğretmenlere Mesajı 9

Genel Başkanın Almanya Raporu 10

Bir Dernek Genel Kurul Toplantısı : **Cemal Başbay** 13

Kamu Görevlilerinin Sendika Kurma Hakları : **Halit Çelenk** 17

Para 18

Hasan Âli Yücel : M. **Rauf İnan** 20

Yeni Kurulan Şubelerimiz

KEBAN : M. Sabit Bayındır, Fehmi Turan, N. Sair Güner, Kazım Altınsoy, Hatice Bayındır.

SİNOP : Kutsal Şenyurtsever, Metin Büyükkurt, Şakir Otlamaz, Nuri Karahan, Mehmet Akıllı.

RİZE : Kemal Behçet Bal, Haşim Oral, Erdal Dursun, Şerafettin Yılmaz, Mehmet Yılmazer.

NİZİP : Ali Bildirici, Hanifi Atik, Gıyas Ay, Abuzer Aslan, Hasan Dalgın.

KULP : Şeyhmus Aykaç, Burhan Buluttekin, A. Mefahir Tekin, Halil Öztopalan, Memduh Güneş.

İPSALA : Mehmet Erdoğdu, Hasan Aykıran, Muatafa Onaran, Mehmet Aybaz, Dilaver Önder.

CEYLANPINAR : Kemal Şahin, İbrahim Göktaş, Fikret Fırat, Ali Öztürk, Mehmet Toker.

PÜLÜMÜR : Nuri Erdem, Kazım Dünya, Cemal Dutağacı, Kemal Ceylan, Hüseyin Şahin.

KINIK : Mehmet Tığlı, Mehmet F. Uzgiden, Hüseyin Faruk, Fuat Çalışal. Ender Hepsöyler.

GİRESUN : Şükrü Kırdemir, Hasan Uyan, M. Necati Akaltun, Mehmet Hadimoğlu, Hüseyin Kelleci.

OLTU : Nurullah Gürsoy, Ömer Edis, Derviş Keten, Lütfi Karataş, Necmi Ünal.

SARICAKAYA : Oktay Yolsever, Ülkü Aktay, Cemal Özdemir, Fikret Yalçın, Şefik Türe.

PINARBAŞI : Birsoy Karaduman, Servet Tanırlı, Atilla Aslan, İsmail Gençoğlu, Osman Gençoğlu.

GÜRPINAR : Mehmet Özkaptan, Kemal Dinç, Engin Zorlu, Mehmet Taşdemir, Şaban Saban.

BÜNYAN : Ahmet Gültekin, Hamit Şarvan, Reşat Çavdar, Şakir Aksoy, Kamil Eren.

GENÇ : M. Necati Karataş, Yaşar Şahin, Cevdet Ağar, Niyazi Özay, H. Kemal Yazıcı.

KİLİMLİ : Mustafa Yıldız, Nesrin Avşar, Ahmet Yücel, Haluk Akar, Emin Avşar.

HAZRO : M. Han Hocaoğlu, Mehmet Cengiz, Selma Dönderen, Memduha Karaaslan, Recep Topaçlı.

KÜRTÜN : Ahmet Gedik, Ali Öktem, Bülent Ünal, Ali Yenice, Hasan Soydan.

EMET : Ahmet Çağlın, Mansur Duygun, Adem Tekin, Abdullah Aydın, Mücahit Gültekin.

OF : Ekrem Kumaş, İsmail Sarı, Ali Tokoğlu, Enver Güvercin, Kemal Aydın.

BOYABAT : Ali Şarapçı, Hüsamettin Demircan, Enver Yaşara, Fatih Bozkurt, Zeynel Ayrancı.

AYANCIK : Cemalettin Demirkıran, Hasan Kaya, Erdoğan Yılmaz, Şenel Terzioğlu, Cemil Sarısoy.

BALÂ : Hasan Aydın, Yusuf Mete, Sezgin Aslan, Yılmaz Kalkan, Etem Ödemiş.

HAYMANA : Fikret Yalçınkaya, Mithat İpek, Cihan Ögür, H. Hüseyin Baybörü, Fahri Bayram.

KDZ EREĞLİSİ : Ahmet Yeniay, Muhittin Kaymaz, İsa Yağız, Zafer Karacan, Ali Özbaşaker.

REYHANLI : Turgut Korkutan, Çetin Titiz, Kasım Atlı, Ömer Sulukan, Battal Karakuş.

ARAÇ : Rıfkı Acar, Sezai Anıl, Davut Özbek, Mehmet Seven, Murat Yüce.

ŞIRNAK : M. Bayram Kadirhan, Şevket İlhan, Yahya Birlik, Abdurrahman Kadirhan, Abdullah Baysal.

SERİK : Mustafa Daş, Adnan Elçi, Rıza Aydın, Ramazan Esen, Kemal Erdoğan.

ORTA : Fikri Öztürk, Ömer Güngördü, Bekir Mülazımoğlu, Mehmet Pehlivanoğlu, Zuhal Pehlivanoğlu.

KAHTA : Mehmet Meriç, Mehmet Şahin, Ramazan Yıldırım, İzzet Kılıç, Hacı Gergerli.

AVANOS : Şener Altaygil, Bekir Önder, Ahmet Işık, Necati Şen, Feyzullah Topuz.

BEKİLLİ : Ali Sarıkaya, Mustafa Eran, Cahit Türköz, Ramazan Çingir, Himmet Yıldırım.

NALLIHAN : Sabri Çakar, İbrahim Okutucu, İbrahim Ertekin, Mustafa Bekar İdris Eryücel.

BİSMİL : Selahattin Ortabey, Orhan Ayhan, Turan Özgür, Muharrem Öztürk, Şeyhmus Gümüşeli.

ÇAYCUMA : Hüseyin Erbay, Olcay Tekin, Nadir Koçoğlu, Hediye Öztürk, Ertuğrul Dikmen.

TOKAT : Nazmi Özdemir, Şevket Toker, Salih Kapkaç, Ömer Çalışır, Mehmet Çalık.

KARLIOVA : Fahri Çubuk, Hüseyin Bektaş, Gazi Güneş, Zülküf Tan, Kemal Satıcı.

TUTAK : Hüsamettin Aras, Şevki Çıldır, Adnan Yalçın, Sabahattin Bayındır, Kenan Aras.

AYDINCA : Eyüp Yumru Tapa, Mehmet Sayın, Dursun Çalık, Necmi İman Hüseyin Yılmaz.

SASON : Heves Çiftçi, M. Yücel Candaş, Cavit Yıldırım, Şahabettin Varol, Ragıp C. Karasu.

GERZE : Cevat Belovacıklı, Şerafettin Çolak, Zeynel Armutçuoğlu, Bahattin Sarısoy, Osman Gör.

DOĞUBEYAZIT : Erdem Haznedaroğlu, Nizamettin Yeğgiç, Mehmet Keskin, Mümtaz Uncu, Halit Özel.

REŞADİYE : Erem Kayalı, Zeki Küpeli, Mukadder Abakay, Ömer Gündoğan, Salih Yıldız.

KURTALAN : Hikmet İrey, M. Nuri Bilim, Fevzi Korkmaz, Cevdet Ertaş, Süleyman Kayra.

ÇAYELİ : M. Ali Doğar, Akın Oktay, Zeki Kızıltan, Mehmet Durak, Harun Yağcı.

ÇANKIRI : Kamil Günaydın, Hasan Ceylanoğlu, Nuri Şentürk, Temir Mehmet Erikan, Abdullah Çınar.

SÜRÜÇ : Mehmet Uzunkaya, Ahmet Öz, Halil Aslan, İsmail Bulut, Emin Polat.

ZONGULDAK : Erdoğan Başaran, Mehmet Çağlar, Yılmaz Öztürk, Hüseyin Yavuz, İhsan Kukul.

GÜMÜŞHACIKÖY : Bahattin Usul, Musa Başar, Hulûsi Talaş, Mehmet Kaya, Salih İrfan.

ULUKIŞLA : İsmail Göltaş, Mustafa Karataş, Ahmet İlgül, Mehmet Ergin, Tunç Ak.

AYBASTI : Kemal Küpçük, Zeliha Aydın, A. Avni Gökalioğlu, Mustafa Şengül, Halit Aydın.

SİLVAN : Mehmet Yürük, Fettah Kaya, Avni Tekelioğlu, Halil Satılmış Ertekin, Mehmet Sait Güllü.

MALKARA : Erol Bektaş, Tacettin Soral, Nuri Şen, H. Hüseyin Bayram, Saim Ertun.

SARIKAYA : Niyazi Koç, Mazlum Bakır, Mehmet Çınar, Abdülaziz Sönmez, İsmet Sun.

PASİNLER : Gökyurt İyim, Zekai Karsan, Hikmet Gencer, İhsan Şahin, Özkan Sağ.

TAVŞANLI : Numan Altınsoy, Mustafa Mete, Mehmet Köse, Erol Sönmez, Mehmet Tülüoğlu.

İZNİK : Enis Torun, Cevdet İrketi, Mustafa Demirci, Sefer Güzel, Metin Aker.

PÖTÜRGE : Necip Turgut, M. Yılmaz Koçer, Hasan Turaç, Burhanettin Çakır, Tayyar Erinan.

SULAKYURT : Hasan Gül, Oktay Zağlı, İsmail Kılıç, Adem Üstündağ, Bahattin Cihan.

YERKÖY : Dağıstan Kaplan, Emin Öztürk, Abdülkadir Uyar, Necdet Akça, Niyazi Topçam.

ERFELEK : Sadettin Altay, İhsan Günay, Eyüp Yavuz, Ali Gökmen, Ramazan Keser.

KÜRE : İsmail Bıyıklı, Murat Mumcu, Mehmet Yılmaz, M. Emin Küçük, Şaban Güler.

AĞRI : Selahattin Demir, Bahtiyar Tarhan, Nuri Taner, Mehmet Zorlu, Ahmet Ekici.

ESPİYE : Alim Erkuş, Selim Cantürk, Ahmet Ergün, Orhan Yeni, Nebahat Yurt.

ALTINÖZÜ : İbrahim Ölmez, Ethem Saygılı, Niyazi Kurt, M. Emin Özen, Yaşar Kaya.

ELMADAĞ : Sezai Özdemir, Kadir Gündem, Osman Körpe, Hakkı Şahin, Kadir Orhan.

BAŞKALE : A. Halik Aydın, S. Vezir Kademağaoğlu, İzzet Pekgöz, Nuri Gümüş, M. Tahir Türkgenç.

GÖLKÖY : Ramazan Demirel, Niyazi Top, Abdullah Çoşkun, Süleyman Çelenk, Bergüzar Bulut.

KARAPINAR : Zihni Karlı, Orhan Kara Ahmet Kurt, Remzi Ayvalı, Mahmut Kalkan.

ÇÜNGÜŞ : Mehmet Emin Tektaş, Mehmet Tuğrul, Hasan Erdem, Turan Yıldızhan, Mehmet Öcal.

ÇINAR : Akif Yalçın, Şaban Turhan, Fikret Saraçoğlu, Mehmet Kaya, O. Zeki Özdal.

GEVAŞ : Mustafa Koçoğlu, Mustafa Oskay, Fikret Ersezer, Mahmut Kibar, Sahak Salım.

AKÇAABAT : Ahmet Mısır, Faruk Güner, Haydar Gedikoğlu, Osman Kara, Salih Zeki Sivri.

ÖRGÜTLENMEYE ÇAĞRI

Türkiye öğretmenleri ve Türk halkının bir parçası olarak toplumda önemli bir görevi yüklenmiş bulunuyoruz. Atatürkçü bir yolun izleyicileri olarak ülke sorunlarına her zaman halkçılık ve devrimcilik açısından baktık. Halkın çıkarlarını savunmayı ilk görev saydık. Bu görevi ve Atatürkçü bir kuşak yetiştirme çabalarımızı sürdürürken; horlandığımız, kıyıldığımız ve hatta çok ağır şekilde suçlandığımız oldu. Zaman zaman yurtseverliğimizin bedelini çok ağır şekilde ödedik. Kıvançla ifade edelim ki, bütün bu olumsuz davranışlar bizleri biledi, hızımızı artırdı, halka daha da yaklaştırdı. Bundan böyle de, anayasa çizgisi ve lâyık bir anlayış içinde gerçek demokrasi yolundaki mücadelemizi sürdüreceğiz. Halkımızın çıkarlarını savunmaya devam edeceğiz.

Türkiye öğretmeni, örgütlenme yeteneğini geçirdiğimiz olağanüstü dönemde TÖS ile tanıklanmıştır. Zor günlerde kurulan TÖB - DER ile yurt gerçekleri açısından öğretmen sorunlarını savunmaya devam etme çabası içindeyiz.

TÖB — DER, çok kısa zamanda 400 üzerinde şube açarak, Atatürkçü ve devrimci öğretmenleri çatısı altında toplamış, öğretmen haklarını ve yurt çıkarlarını koruyan etkin bir örgüt olmuştur.

Kıyılan, baskı altında tutulan, maddî olanaksızlık içinde bulunan öğretmenler olarak TÖB — DER'de birleşelim. Bu bizim tek ve zorunlu ihtiyacımızdır.

Ayrıca, yurt sorunlarıyla ilgilenen öğretmeni, başarılı sayan ve geleneksel kötü zihniyeti yıkarak bizi ve örgütümüzü anlayan halkçı bir bakanın başımızda oluşunu ülkemiz ve mesleğimiz açısından büyük mutluluk sayıyor, sizleri ilçemizde kurulan TÖB — DER AYANCIK ŞUBESİNE üye olmaya çağırıyoruz.

TÜM ÖĞRETMENLER BİRLEŞME VE DAYANIŞMA DERNEĞİ
AYANCIK ŞUBESİ KURUCULARI

ŞUBELERİMİZDEN HABERLER

BÖLGE TOPLANTILARIMIZ SÜRÜYOR

Geçen sayımızda yapılacağını haber verdiğimiz bölge toplantılarımız başlamıştır. 3.3.1974 günü İskenderun'da yapılan bölge toplantısına çevre şubelerimizden Antakya, Dörtyol, Ceyhan, Tarsus , Altınözü, Kozan, Reyhanlı, Kırıkhan ve Erzin şubelerimizin temsilcileri ile Genel Sekreterimiz Şaban Sezen, Genel Sekreter Yardımcımız Burhan Biber, Bölge Temsilcimiz Hurşit Aydın katıldılar. Lise Salonunda yapılan toplantıyı kalabalık bir öğretmen topluluğu ve halk ilgi ile izledi.

Toplantıyı bir konuşma ile açan İskenderun Şubemiz Başkanı Halit Direkçi'den sonra sırasıyla Bölge Temsilcimiz Hurşit Aydın, Genel Sekreter Yardımcımız Burhan Biber, İskenderun Şubemiz üyelerinden Mehmet Keklik, Sedat Atay ve Genel Sekreterimiz Şaban Sezen söz alıp çeşitli meslekî ve özlük konularını dile getirdiler, sorunlarımızın çözümü için örgütlenmenin, sendikal hakları geri almanın gereği üzerinde durdular. Sezen ayrıca genel merkez çalışmaları hakkında bilgi verdi ve sorulan soruları yanıtladı.

3.3.1974 günü Terme Şubemizde yapılan toplantıya Samsun, Ordu, Fatsa, Ünye, Bulancak; Çarşamba; Havza, Kavak, Alaçam ve Bafra Şubelerimizin temsilcileri ile Genel Merkezimizden Ali Kurnaz ve Nurettin Yıldıran ve Danışma Kurulu üyemiz ve Bölge Temsilcimiz Mehmet Reşit Yılmaz katıldılar. Büyük bir öğretmen topluluğunun ilgi ile izlediği toplantıya Çarşamba Şubemiz adına şube başkanı öğretmenlerin ekonomik sorunları konusunda bir bildiri sundu. Bildiride 657 Sayılı Yasa'nın eleştirisi yapılmış, ilköğretim-ortaöğretim ayırımı, aile yardımı, işgüçlüğü, iş riski zamları, vergilendirme, emekli sandığı, meyak, Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı, ek ders ücretleri, sağlık giderleri, yolluklar, açık maaşlar, vergilendirme konularına değinilmiştir. Bildiri üzerine söz alan meslektaşlarımız görüşlerini dile getirmişler, önerilerini ortaya koymuşlar, çözüm yollarını söylemişlerdir.

★

TOSYA ŞUBEMİZİN SEMİNER ÇALIŞMALARI

TÖB—DER Tosya Şubemiz, 2-30 Mart 1974 tarihleri arasında şube lokalinde beş ayrı günde aşağıdaki konularda seminer toplantıları düzenlemiştir. Seminer konuları ve sonuçları şöyledir :

1. **TÖB—DER Güç Günlerin Örgütüdür** (Ahmet Savaşcan), **Öğretmenin Uyandırma Görevi** (Yasin Demir), **Kitap ve Zoralım** (Muhittin Sualp), **TÖB—DER Hukuk Yardım Yönetmeliği** (Yusuf Kılıç), **Eleştiriler.**

2. **Köy Enstitüleri** (Murat Taşçı), **İnsan Hakları Üstüne Sorular ve Karşılıkları** (Ahmet Savaşşan), **TÖB—DER Disiplin Yönetmeliği** (Yasin Demir), **Eleştiriler.**

3. **Türkiyenin Geri Kalış Nedenleri ve Tanzimat** (Yusuf Kılıç), **Hukuk Bilgileri** (Muhittin Süalp), **TÖB—DER Temsilciler Yönetmeliği** (Murat Taşçı), **Eleştiriler.**

4. **Hukuk Bilgileri** (Yasin Demir), **Sosyal Sınıfların Doğuşu** (Ahmet Savaş Can), **TÖB—DER Lokal Yönetmeliği** (Yusuf Kılıç), **Atatürkçü Öğretmenlere Karşı Sürdürülen Düşmanlığın Kökeni** (Muhittin Süalp), **Eleştiriler.**

5. **Eğitimde Kadın Hakları** (Yasin Demir), **Hukuk Kavramı** (Mehmet Savaşcan), **TÖB—DER Sosyal Yardım Yönetmeliği** (Murat Taşcı), **Eleştiriler.**

★

GÖLBAŞI ŞUBEMİZ TÖS MALLARINI ALDI

TÖB—DER Gölbaşı Şubemiz de Sulh Hukuk Mahkemesine başvurarak kayyımda bulunan TÖS Gölbaşı Şubesine ait malları almıştır.

KONGRELERİNİ YAPAN ŞUBELERİMİZ

ÇAL : **Başkan Süleyman Nalbant, Sekreter Burhan Canbaz, Sayman Mehmet Vural, Üye Ahmet Aşık, Üye Kamil Yaka.**

TEKİRDAĞ : **Başkan Mustafa Baştuğ, Sekreter Nedret Şener, Sayman Lütfü Ütük, Üye Fevzi Üner, Üye Ruhan Ekici.**

SİLİFKE : **Başkan Niyazi Kıcalı, Sekreter Mustafa Kıcalıoğlu, Sayman Kemal Özsin, Üye Ali Menteş, Üye Hamdi Barut.**

ALANYA : **Başkan Mehmet Akman, Sekreter Mustafa Cengiz, Sayman Hasan Özdemir, Üye Ramazan Gürkün, Üye Ekrem Canlı.**

HENDEK : **Başkan Necmi Bayındır, Sekreter Gülşen Uludoğan, Sayman Çekiççioğlu, Üye Mehmet Yelken, Üye Nihat Uçar.**

EDREMİT : **Başkan Abdulselim Koç, Sekreter M. Fevzi Cevahir, Sayman Salih Cebe, Üye Ahmet Dinçer, Üye Tahir Mercan.**

ILGIN : **Başkan Nevzat Aksoy, Sekreter Bedir Çankaya, Sayman Fahri Yağcı, Üye Asım Ceyhan, Üye Ayhan Tokat**

TAŞOVA : **Başkan Yaşar Kırgöz, Sekreter Bayram Bozkurt, Sayman Kemalettin Erdal, Üye Nazım Öztürk, Üye Enver Aytekin.**

MERZİFON : **Başkan Yusuf Can, Sekreter Mehmet Altınay, Sayman Kemal Tepe, Üye İbrahim Sürmeli, Üye Mustafa Yanılmaz.**

BEYŞEHİR : **Başkan Ahmet Ayvaz, Sekreter Galip Devecioğlu, Sayman Ali Dede, Üye Ercan Derviş, Üye Sırrı Bülbül.**

BURSA : **Başkan Şahin Oğuz, Sekreter Bahri Gedik, Sayman Cavit Aksoy, Üye Necmi Yüceil, Üye Serpil Gürsoy.**

ANKARA : **Başkan Mustafa Düzgün, Sekreter İsmet Yalçınkaya, Sayman Muzaffer Şener, Üye Erdal Çalı, Üye Celâl Yıldız.**

DÜNYA ÖĞRETMENLERİNDEN HABERLER

Şili ile Dayanışma

Şili'deki askerî cunta, cunta başkanı General Pinochet'nin bildirdiğine göre, darbeden sonra ilân edilen sıkıyönetimi hiç değilse önümüzdeki sekiz ay içinde kaldırmamaya karar vermiştir.

Askerî darbeden sonra Şili'den kaçmayı başaranların anlattıklarına göre, ülkede tam bir terör havası esmektedir.

Toplama kampları bugünkü Şili'nin uğursuz bir simgesi haline gelmiştir. Ülkenin kuzeyindeki çöl bölgesi Pisagua ve Dawson, Quirican, v.b. gibi adalar tutuklu ve hükümlüler için kamp ve sürgün yerleri haline getirilmiştir.

Altı bin öğrenci, yani tüm Üniversite öğrencileri kitlesinin üçte biri, Conception Üniversitesinden «tehlikeli aşırıcılık» suçlaması ile çıkarılmıştır. Yüzlerce Üniversite öğretim görevlisi ve personeli işlerinden atılmıştır. Bir çokları tutuklanmış ve Quirican adasına sürülmüştür. Öteki Şili Üniversiteleri de aynı akıbetten kurtulamamışlardır.

Siyasal partilerin, sendikaların ve çeşitli politik eğilimde sosyal kuruluşların katıldıkları geniş çapta bir dayanışma kampanyası, dünyanın her yanında örgütlenmektedir.

Gelen haberlere göre, aşağıdaki kuruluşlar Şili'deki askerî cuntanın giriştiği baskı ve terörü şiddetli bir dille kınamışlardır: Amerikan Öğretmenleri Konfederasyonu (CEA), Peru Eğitim Emekçileri Ulusal Federasyonu (FENTEP), Venezuela ve Uruguay öğretmen kuruluşları, tüm sosyalist ülkelerdeki öğretmen kuruluşları, Fransız öğretmen birlik ve sendikaları, Alman Federal Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim İşçileri Birliği, Hindistan öğretmen kuruluşları, Arjantin öğretmenleri ve daha pek çok başkaları.

Şili Komünist Partisi genel sekreteri Luis Corvalan ile öbür siyasî tutukluların hayatlarının kurtarılması ve Şili'de demokrasiye dönülmesi için etkin ve sürekli eylemlere başvurulmaktadır. UNESCO Genel Müdürü, FISE'ye gönderdiği cevapta, Yürütme Konseyinin aldığı karara atıfta bulunmuş, özellikle «Şili'de cereyan eden olaylarla yakından ilgilendiğini» ve «Anlaşmalar ve Tavsiyeler Komitesini bütün şikâyetleri ve alınan bilgileri incelemekle görevlendirdiğini» belirtmiştir.

Uruguay'da Demokratik Güçlerin Gelişen Mücadelesi

9 Kasım 1973'de FİSE Sekretaryası Uruguay'daki durumla ilgili bir bildiri yayınlamış, metnini bağlı ve kardeş kuruluşlara göndermiştir. Demokratik güçler ve Ulusal İşçi Sendikaları Konvansiyonu, feshedilmiş olmakla birlikte, Bordaberry'nin baskı ve diktatörlük rejimine karşı mücadelelerini sürdürmektedirler. Direnme gün geçtikçe güç kazanmakta, orta sınıflardan, köylülerden ve hattâ ordudan katılanlar olmaktadır. Hükümet kendi politikasına bağlı örgütler meydana getirememiştir.

Eğitim alanında, CNT ve demokratik güçlere bağlı sendikacıların tasfiyesini sağlamak için, diktatörlük yönetimi Montevideo Üniversitesi Konseyinde yeni seçimler yapılmasını emretmiştir. Fakat bu tam bir fiyasko ile sonuçlanmıştır: Seçmenlerin % 90'ı (profesörler, doçentler, asistanlar, öğrenciler ve eski mezunlar) demokratik bi yönetimden, sınıf ve kitle mücadelesinin sürdürülmesin den yana oy kullanmışlardır.

Hükümetin Üniversite seçimlerinde uğradığı yenilg şiddetli bir tepkiye yol açmıştır: Üniversite içinde terti edilen provokasyonlar sayesinde Üniversite sınırları için önceden yerleştirilen silâhlar «bulunmuş», Üniversite be lirsiz bir süre için kapatılmış, Öğrenciler Federasyon feshedilmiş ve Üniversite Rektörü, çeşitli fakültelerin de kanları ve 150 profesör ve öğrenci tutuklanmıştır.

Son günlerde, ILO Yönetim Kurulu, Uruguay Hüki meti aleyhindeki şikâyetleri ve bu arada WFTU (Düny İşçi Sendikaları Federasyonu) ve FISE tarafından ile sürülen iddiaları incelemiştir. Aldığı kararda, özellikl «Uruguay Hükümetinin onayladığı 87 No.lu Anlaşmanı 4. maddesinde açıkça ifade edilmiş olan ve işçi kurulu larının idarî makamlar tarafından kapatılmamalarını v görevlerinden alıkonulmamalarını öngören ilkeye verdi önemi» belirtmiştir.

FISE Sekretaryası da, yayınladığı bildiride, öğretme lere ve örgütlerine çağrıda bulunarak Uruguay Hüküm tini sendikal haklara saygı göstermeye, tutuklanan öğre menlerle sendikacıları serbest bırakmaya, Üniversite yeniden açmaya ve Uruguay'da demokratik özgürlükle yeniden tesis etmeye zorlamak için, ulusal, bölgesel ya d uluslararası planda gerekli eylemlere başvurmalarını ist miştir.

Orta Doğuda İsrail'in Arap Halklarına Karşı Saldırıları Sürüyor

FISE, Mısır ve Suriye öğretmen birliklerine telgra lar göndererek İsrail'in sivil hedeflere karşı giriştiği ba barca saldırılar kınamış, ve özgürlük, bağımsızlık ve to rak bütünlüklerini yiğitçe savunan Arap halklarının hak mücadelesini yürekten desteklediğini bildirmiştir.

FISE, Birleşmiş Milletlere gönderdiği bir telgraf da, İsrail'in Mısır ve Suriye'ye karşı saldırısını, sivil h deflerin barbarca bombardıman edilmesini, bu arada eğ tim ve kültür tesislerinin de hasara uğratılmış ve çe sayıda insan kaybına yol açılmış olmasını protesto etm ve İsrail'in caniyane eylemlerinin durdurulması için iv dilikle tedbir alınmasını istemiştir.

Yunanistan'da Baskı

Yunanistan'da 17 Kasım'da sıkıyönetim ilân edilm tir. Yirmi dokuz gençlik ve öğrenci kuruluşu kapatılm 250 kişi tutuklanmıştır. Pek çok ölü ve yaralı vardır. T tuklama dalgası tüm ülkede hızını sürdürmektedir.

İngiliz GUARDIAN gazetesi, Kasım günlerinde 19 askerî darbesinden bu yana geçen dönemlerin hepsind çok kan döküldüğünü haber vermiştir. Cunta, sözüm o bu yollarla Yunanistan'da «huzur ve asayişi» sağlama tadır.

Bu vahşi tenkil hareketlerine yol açan olay, Ati Politeknik Okulu öğrencilerinin 14 Kasım'da başlatt ları grev olmuştur. Oysa, öğrencilerin istediği politik ö gürlüklerin geri verilmesinden ve eğitimde daha özg bir ortam sağlanmasından başka bir şey değildi. Baş eğitim kurumlarında okuyan binlerce öğrenci ve ülke

:r tarafından binlerce işçi bu grevi derhal desteklemiş-rdir.

Yeni askerî cunta eskisi ile aynı faşist politikayı iz-mektedir.

FISE, Yunan hükümeti tarafından öğrencilere, işçi-re ve Yunanistan'da özgürlük ve demokrasiden yana up Yunan yurtseverlerinin faşist dikta rejimine karşı ücadelelerini destekleyen herkese karşı giriştiği baskıları ldetle protesto etmiştir.

Belçikalı Öğretmenlerin Yeni Kitle Eylemleri

Belçikalı öğretmenlerin 25 Eylül'de giriştikleri bir atlik ders boykotundan sonra, Ortak Cephe toplu söz-şme müzakerelerini başlatmak için yeni baskı eylemle-ıe karar vermiştir.

İstenilen sonuç elde edilemeyince, Ortak Cephe 22 : 26 Ekim tarihleri arasında eyaletlerde bir günlük boy-ıtların kademeli olarak sürdürülmesini kararlaştırmıştır.

Bu boykotlar göz kamaştırıcı bir başarı sağlamış, ;0 000 öğretmenin tam bir dayanışma içinde bulunduk-rını kanıtlamıştır. Ülkedeki öğretmenlerin hemen he-en tümünü teşkil eden bu öğretmenlerin hepsi militan r zihniyetle eyleme katılmışlardır. Belçikalı öğretmen-rin derin hoşnutsuzluğu ayrıca gövde gösterileri, fabrika büro işçilerine dağıtılan bildiri ve broşürlerle de dile tirilmiştir.

Bu kitle eyleminin sonucu olarak, isteklerinden ba-ları yerine getirilmiş, örneğin, bazı yan ödemeler ve nekli aylıkları arttırılmıştır. Ancak, bütün öbür kapita-t ülkelerde olduğu gibi, Belçika'da da hızla artan ha-t pahalılığı karşısında öğretmenlerin mücadelesi devam mektedir.

Öğretmenlerin eylemleri, ayrıca Hükümeti bütün ilk-ul ve yuva öğretmenlerini kapsayan bir ücret skalası ıbul etmeye, çalışma saatlerini azaltmaya (haftada 26 at) ve ücretleri yeniden gözden geçirme isteklerini kıs-en yerine getirmeye zorlamıştır.

Ortak Cephenin amaçlarından biri de, Bakanlık dü-yinde öğretmenlere tek taraflı olarak uygulanmış olan m disiplin önlemlerinin derhal kaldırılması ve öğret-enlerin temel sorunlarının çözümlemesi ve eğitimin ger-kten demokratik bir hale getirilmesi için sürekli bir :omisyon pariter» in kurulmasıdır.

Bengal İlkokul Öğretmenlerinin Protestosu

Öğretmenler günü olan 5 Eylül 1973'de, 5000'e ya-n ilkokul öğretmeni Bengal'den Kalküta'ya gelmişler Batı Bengal makamlarının eğitim politikasını protesto mişlerdir.

Toplantıdan sonra, öğretmenler Valinin konağına git-işler ve Batı Bengal Hükümeti ile kamuoyunun öğret-en dertlerine dikkatlerini çekmek için bir oturma gre-ne girişmişlerdir. Bir çok kamu ve öğretmen kuruluş-ı, bu arada Batı Bengal Kolej ve Üniversite Öğretim yeleri Örgütü, Ortaokul Öğretmenleri Derneği, Okuma ızma Derneği ve gençlik ve köylü kitleleri ortaokul öğ-tmenlerini desteklemişlerdir. Hükümet makamları buna skı önlemleri ile cevap vermişler, çok sayıda öğretmeni tuklamışlardır.

FISE, öğretmenler ve kuruluşları ile tam dayanışma-ı ifade etmiş, Bengal İlkokul Öğretmenleri Derneğinin ha iyi yaşama ve çalışma koşulları, eğitimin demok-ratlaştırılması ve tüm çocuklara açık bir eğitim sisteminin meydana getirilmesi uğrundaki haklı mücadelesinde desteklemiştir.

İngiliz Öğretmenleri daha iyi Yaşama ve Çalışma Koşulları için Savaşıyorlar

Aşağı yukarı yarım milyon üyeyi temsil eden 16 İngiliz öğretmen kuruluşunun liderleri, emekli kesenek-lerinin indirilmesi için ortak bir cephe kurmuşlardır. Öğretmen kuruluşları, geçen yıl kararlaştırılmış olan % 6.75 oranındaki kesneklerin artık gerekli olmadığını ve % 6 dan fazla kesenek ödemeyi kabul etmeyeceklerini bildirmişlerdir.

Parlamentoda kulis çalışmaları ve kitle gösterileri öngörülmüştür. Öğretmenler delegasyonları, isteklerini parlamenterlere anlatacaklar ve mahallî koordinasyon komiteleri öğretmen isteklerini desteklemelerini sağlamak için yerel Parlamento üyeleri nezdinde ortak girişimlerde bulunacaklardır.

Öğretmenlerin önümüzdeki yıl için ücret istekleri en az yılda 1.800 İngiliz lirası olacak ve bugünkü düzeylerine göre, 494 ile 950 lira arasında bir zam istenecektir. Bu istekler, öğretmen ücretlerini toplu pazarlık yolu ile saptamak için kurulmuş resmî bir kuruluş olan Burnham Komitesine ileteceklerdir.

Eğitim Bakanı Bayan Thatcher, öğretmen okullarında yetiştirilecek öğretmen sayısının indirilmesini öngören bir plân hazırlamıştır. Buna göre, bugün eğitilen 114.000 öğretmen yerine, önümüzdeki sekiz yılda bunların sayısı 60 - 70.000'e indirilecek ve 1974'de öğretmen okullarına 4.000 eksik öğrenci alınacaktır

Ulusal Öğretmenler Birliği (NUT), yerel eğitim makamlarına bu planı desteklememeleri için baskıda bulunmaktadır. Ayrıca yerel kuruluşlarını bu planın tehlikeleri konusunda uyarmaktadır. Eğitim Bakanlığı planının, Manchaster Üniversitesi tarafından yapılan ve tüm okullardaki sınıf mevcudunun 30'un altına indirilmesi halinde 1981'de en azından 60.000 öğretmenlik bir darlık meydana geleceğini ortaya koyan bir araştırmasına aykırı bulunduğu bildirilmektedir.

İngiliz okullarının bugünkü durumu, öğretmen darlığının üstesinden gelebilmek için daha çok sayıda öğretmen yetiştirilmesi gereğini ortaya koymaktadır.

Nitekim, İç Londra'da öğretmen darlığı yaklaşık olarak 200'u bulmakta ve 24 okulda çift öğretim yapılmaktadır. Londra dışındaki bazı mahallelerde Ocak ayında öğretmen açığının 100'e yaklaşacağı hesap edilmektedir. Eğitim makamları bu sorunu, öğretmenleri ek dersler verdirmeye zorlama yolu ile çözümlemeye çalışmaktadırlar.

NUT bu nedenle öğretmenlerin, atanmayan ya da üç günden uzun bir süre görevleri başına gelmeyen öğretmenlerin yerine derslere girmeyi kabul etmemelerine karar vermiştir. NUT başkanı Max Morris, bu kararı şu şekilde açıklamıştır: «Gittikçe ağırlaşan iflas durumunu olduğu gibi göstermek niyetindeyiz, onun için bundan böyle Hükümetin Londra okullarının ihtiyaçlarını karşılamak konusundaki yeteneksizliğinin ve yetersizliğinin ceremesini öğretmenlere çektirmemeye karar verdik. Sorumluluğu gerçek sahiplerine iade ediyoruz ve Eğitim Bakanlığının okulların ve çocukların ihtiyaçlarını karşılamak ko-

→

GENEL BAŞKANIMIZIN ALMANYA'DAKI TOPLANTIDA YAPTIĞI KONUŞMA (*)

Pek Sayın Bay ve Bayan Meslektaşlar,

Eğitim ve Bilim Sendikası (GEW) Berlin Şubesini Alman öğretmen örgütlerine yaraşır bu değerli girişiminden dolayı candan kutlarım. Öyle sanıyorum ki, dünya tarihinde ikinci kezdir, yüzbinler, milyonlar yurtlarından kalkarak başka yurtlara akın etmektedir. Bu akının eski tarihlerdeki kadar zor ve ızdıraplı olmamasını insanlık, çağımızın büyük teknik ve düşün gelişmesine borçludur.

Bu akımlar başlangıcında, sadece ekonomik bir sorun iken kısa sürede çok ağır, aynı zamanda çözülmesi zorunlu toplumsal ve kültürel sorunlar da doğurmuşlardır. «Yabancı», ya da «konuk işçi» diye özetlenen kütlelerin bu sorunlarının ağırlıkları, hem de gidip çalıştıkları ülkelerde gittikçe daha çok artmakta ve bir çığ gibi hızla büyümektedir. Bunlardan yalnız eğitim ve kültür sorunları bile artık öğretmen örgütlerinin güçlerini aşmış, o ülkelerin hükümetlerinin dikkatle, özenle ve bir an önce üzerinde durup çözmeleri gereken bir ölçüye varmıştır. (UNESCO'nun VII. Konferansı kararları arasında «Eğitim 1.142. b» üye ülkelerin bu ödevleri belirtilmiştir.) Eğitim ve Bilim Sendikası Berlin Şubesi'nin bu girişimi, Federal Almanya'nın, ondan başka da yabancı işçi çalıştıran ve işçi gönderen ülkelerin hükümetlerini dikkatle ve özenle bu soruna eğilmek durumunda bırakacağını umuyoruz ve bekliyoruz.

GEW'nin (örgütünün) gazetesinin Şubat 1974 sayısında bu toplantı için ileri sürülen önerilere tümüyle katılıyoruz. Almanya'daki işçi çocuklarının ve gençlerinin eğitim ve öğretim sorunlarını çözmek için somut önerilerimize geçmeden önce tüm dünya öğretmenlerinin ortak olan örgüt sorunlarından kısaca söz etmek istiyorum. Sosyal, ekonomik, kültürel sorunlarını çözümlemiş bir kısım ülkeler hariç, dünya öğretmenleri örgütsel sorunlarını henüz çözmüş değildirler. Federal Almanya öğretmenleri meslektaşlarımız bu konuda şanslı sayılırlar. Kalkınmasını tamamlamamış dünyanın birçok ülkesi gibi, benim ülkem Türkiye'de de öğretmenler örgütsel açıdan çok şanssızdırlar.

Sayın Meslektaşlarım,

Çağımızda öğretmen sorunlarıyle eğitim - öğretim sorunlarının biribirinden ayrılmasına olanak yoktur. Ulaşım ve haberleşme araçlarının çok gelişmiş olduğu bu zamanda yaşlı dünyamız oldukça küçülmüştür. Ne acıdır ki öğretmenler olarak, bütün dünyada birbirimize gerektiği kadar destek olamadığımız da bir gerçektir. Kalkınmış ülkelerdeki meslektaşlarımız, bizce kendilerine düşen görevleri tam olarak yerine getirmemişlerdir. Kalkınmasını tamamlamış ülkelerdeki öğretmen örgütleriyle ve öğretmenlerle yazışmalar ötesinde ilgilenmemişlerdir. Onların dert ve sıkıntılarından habersizdirler. Yalnızlığa terkedilen geri kalmış ülkelerin öğretmenleri çaresizlik içerisinde kaderlerine terkedilmiş durumdadırlar. Elbette ki bu ülkelerin çocuklarının kaderleri de öğretmenlerden ayrı düşünülemez.

---

nusundaki apaçık vurdumduymazlığını teşhir ediyoruz.»

Kitaplardan vergi almak girişimine karşı ulusal bir kampanya düzenlenmektedir. Gerçekten, İngiltere bugüne kadar Ortak Pazar ülkeleri içinde kitaptan vergi almayan tek ülke durumundaydı: Bütün öteki ülkeler kitaplardan % 5 ile % 15 arasında değişen vergiler almaktadırlar.

NUT bu kampanyayı desteklemeye söz vermiştir. Öteki Ortak Pazar ülkelerinde de buna benzer kampanyalara girişilmesi umulmaktadır.

İngiltere'nin her yanından gelen on bin öğreci, Muhafazakâr Hükümet tarafından alınan Üniversite burslarını daha da azaltmak kararına karşı düzenlenen bir gövde gösterisine katılmışlardır.

7 Kasım'da yapılan gösteride işçi temsilcileri, okul ve kolej öğretmenleri konuşmuşlardır. Bunlar öğrencilerin isteklerini yürekten desteklemişlerdir. Gösteri İngiliz toplumuna ülkenin yüksek öğretiminin derin bir bunalımla karşı karşıya bulunduğunu hatırlatmıştır.

Hiçbir ülkenin insanı, kendi yurdunu isteyerek bırakıp, başka ülkelerde iş aramaz. Çeşitli nedenler, bugün olduğu gibi, insanları ülkelerini terketmeye zorlar. Mecburiyetler karşısında içleri yanarak anayurtlarından ayrılmak durumunda kalan kimselerin çocuklarını da okutamama durumunda bırakmak, çağdaş insanlık anlayışıyle elbetteki bağdaşmaz.

Bu bakımdan, çalışmalarıyla Alman ekonomisine kattıkları artık değerler ve verdikleri vergilerle yaptıkları büyük hizmet karşılığında, Türk işçileri, pek haklı olarak kendilerinin Gettolardan kurtarılmalarını, insan onuruna yaraşır konutlara yerleştirilmelerini, çocuklarının Alman çocuklarından ayrımsız eğitim görmelerini, onlara (Anadili, Türk Tarihi ve Sanatı, Türkiye Coğrafyası, yurttaşlık bilgisi gibi) Türk kültürünün aktarılmasını beklemektedirler. Bunu Türkiye öğretmenlerinin en büyük örgütü olan TÖB — DER de beklemektedir. Bunun sağlanması için somut önerilerimiz şunlardır :

— Bizce yabancı işçilerin Federal Almanya ekonomisine kattıkları artı değerin dörtte biri hatta beşte biri işçi çocuklarının ve işçilerin eğitimine ayrılsa bu sorun büyük ölçüde çözümlenmiş olur.

— Almanya'da 100.000'e yakın Türk çocuğu ve genci, 7.000'e yakın da işçi olarak buraya gelmiş öğretmen vardır. Bu öğretmenlerin yerlerinin hemen saptanarak ve Türk çocuklarını yetiştirmek üzere, Alman Hükümetince buradaki yerli öğretmenlerin tüm hakları verilerek görevlendirilmeleri el atılacak ilk iştir. Federal Almanya öğretmen örgütleri vakit geçirmeden bu konuya vedilikle eğilmelidirler.

— Buralardaki okullarda öğretimin, her gün öğleye dek yapıldığını biliyoruz. Buna göre, Türk öğretmenleri, Türk işçi çocuklarına öğleden sonra ders yapabilirler.

— Ayrıca okul müdürlerinin Türkiye'den hükümetin gönderdiği öğretmenlere bile derslik vermekte zorluk gösterdiklerini biliyoruz. Bunun da önlenmesi ve Türk işçi çocuklarına derslikler, işlikler, labaratuarlar, beden eğitimi, müzik, resim salonları, onlarla birlikte gerekli ders araçları ve gereçleri verilmelidir.

— Yalnız çocukların ve gençlerin eğitimi de yeterli değildir. Yetişkinler eğitimi, halkevleri, yurttaşevleri ve yüksek halk okulları ile işçilerimizin de boş zamanlarının değerlendirilmesi kesin zorunluktur. Çünkü buradaki işçilerimizin büyük çoğunluğu ile bir meslek eğitimini gerektirmiyen hemen hiçbir bilgi ve beceri istemiyen mekanik işlerde çalıştırıldıklarını da biliyoruz. Bunu ödünlemek ve karşılamak, onlara insanlık saygınlığının bilincini kazandırmak için boş zaman eğitimi zorunludur. (19 Haziran 1972 de Helsinki'de toplanan Avrupa Kültür Konferansının açılış gününde UNESCO Genel Direktörü Sayın René Maheu'nün yaptığı konuşmadaki «insanın kültür hakkı» soruları karşılığında herkes yükümlülüğünü bilinçle ve tam yapmak ödevindedir.) Bunun için işçi sendikalarının, işveren örgütlerinin ve öğretmen kuruluşlarının elbirliği ile bu işe acilen girişmeleri gerektiği kanısındayız.

İnsanlık haklarının en yüksek ülkü olduğu çağımızda, kültürün ve eğitimin kaynağı ve merkezi olan çok gelişmiş bu ülkelerde bir (PARYA) sınıfı doğmamalı, toplumlar bu görüşten korunmalıdır. Dünyanın hangi ülkesinde olursak olalım, gelecek kuşakların iyi bir şekilde yetişmesinden birinci derecede sorumlu olan biz öğretmenler, insanların çağın eğitim ve kültüründen haklarını tam olarak almalarına ciddiyetle öncülük etmeliyiz.

Hepimiz biliyoruz ki eğitimin amacı : Genç kuşakları çağdaş bilimle donatmak, insan gücüne nitelik kazandırmak ve ulusal kazancı artırıp adaletli dağıtımını sağlamaktır.

Bilindiği gibi bunların uygulandığı en az kusurlu ülke Federal Almanya'dır. Böylesine bir fırsatın tam olarak değerlendirilmemesi aklın alacağı bir konu değildir. Biz bundan ötürü çok üzüntü duymaktayız.

Bizim öğrenebildiğimiz kadarıyle buradaki problemlerin en önemlisi, işçilerimizin çocuklarını okula göndermemeleri konusudur. Oysa Türkiye ve Federal Almanya arasında eğitim konusunda yapılan anlaşma gereğince Alman çocuklarına verilen, onlara tanınan bütün hak ve olanaklar Türk çocuklarına da tanınacaktır. Böyle bir fırsa-

tın uygulama alanında neden üzerinde ciddiyetle durulmadığını biz anlamıyoruz. Anlamadığımız ikinci bir konu da Federal Almanya öğretmen örgütlerinin neden bu konuya gereken önemi vermediğidir. Bir Alman öğrenci okula devam etmediği zaman hangi yasal işlemler uygulanıyorsa, Türk öğrencilere de aynı işlemler ayırmasız ve titizlikle uygulanmalıdır.

— Buralara gelen işçilerin büyük çoğunluğu tarım alanlarındandır, yani köylüdür. Onların gelip çalıştıkları bu hepten yabancı topluma uymaları, onun gereklerini koşullarını kavramaları zaman ve yardım ister. (Bunu buradaki tüm konuk işçiler için de söylemiş olduğunu sanıyorum.) Onun için kitle haberleşme ve araçlarıyla sürekli olarak aydınlatılmaları ve uyarılmaları çok zorunludur.

— Örneğin, Federal Almanya İş ve Toplumsal Düzen Bakanlığının yayınladığı «Almanya'daki Okul Mevzuatı ile İlgili Aydınlatıcı Bilgiler» bildirisini, biz yurdumuzdaki İş ve İşçi Bulma Kurumu, Çalışma Bakanlığı, İşçi Sendikaları gibi çeşitli örgütler aracılığıyle buradaki işçilerimize duyurmağa çalışabiliriz. Ancak bunun Almanya'daki olanaklarla, örneğin Türkçe yayın yapan Radyo ve Televizyon saatlarında sık sık işçilerimize duyurulması ve açıklanması, uygulanması gereklidir.

— Başında Federal Almanya Eğitim ve Bilim Bakanı ile İş ve Toplumsal Düzen Bakanlarının küçük birer önsözleri bulunan «Ausbildung und Beruf, —Rechte und Pflichten vährend des Beru fsausbildung— /für Jugendliche, Eltern, Ausbilder und Lehrer/» kitabının Türkçeye çevrilerek buradaki işçilerimize ve gençlerimize dağıtılması ve yine Türkçe yayın yapılan saatlarda Radyo ve Televizyonda açıklanması çok gereklidir.

— Daha bunlara benzer birçok aydınlatıcı girişimlerde yapılabilir.

Sözlerimi, yeni Türkiye Devletinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitim için tüm insanlığa olan önerilerinden birisini anarak bitiriyorum. «İnsanları mesut edecek biricik çare onlara birbirlerini sevdirmek, karşılıklı maddî ve manevî ihtiyaçlarını temine yarayan hareket ve faaliyetlerde bulunmaktır. Cihan Sulhu içinde beşeriyetin hakikî saadeti ancak bu yüksek ideal yolcularının çoğalması ile mümkün olacaktır. Eğer devamlı bir sulh isteniyorsa, kitlelerin vasiyetlerini iyileştirecek beynelmilel tedbirler alınmalıdır. İnsanlığın heyeti umumiyesinin refahı, açlık ve tazyikin yerine geçmelidir. Dünya vatandaşları haset, açgözlülük ve kinden uzaklaşacak şekilde terbiye edilmelidir.» —1937—

(*) TÖB — DER Genel Başkanı Ali Bozkurt'un 28 Şubat 1 Mart 1974 tariblerinde Batı Berlin'de Eğitim ve Bilim Sendikası (GEW) Berlin Şubesi'nin düzenlediği «Yabancı Çocukların ve Gençlerin Eğitimi» konulu toplantıda yaptığı konuşmanın tam metnidir.

MİLLİ EĞİTİM BAKANI MUSTAFA ÜSTÜNDAĞ'IN ALMANYA'DAKİ TÜRK ÖĞRETMENLERİNE TÖB—DER GENEL BAŞKANI ALİ BOZKURT İLE GÖNDERDİĞİ MESAJ

Değerli Meslektaşlarım,

Yurt dışındaki yurttaşlarımın eğitimi çalışmalarınızda yürekten başarılar dilerim.

Yabancı bir kültür içinde yaşamlarını sürdüren işçilerimiz de çocuklarının eğitim ihtiyacını karşılamak anavatanda olduğundan daha değişik ve güç olacaktır. Bu güç görevi içinde bulunduğunuz olanaksızlıklara rağmen en iyi şekilde başaracağınıza gönülden inanıyorum.

Hükûmetimizce dışardaki yurttaşlarımızın çocuklarının eğitim ihtiyaçlarını normal düzeyde karşılayabilmek için daha etkin tedbirler alma yolunda çalışmalar yapılmaktadır. Yurt dışına işçi statüsü ile giden öğretmenlerden eğitim çalışmalarında yararlanmak için gerekli girişimlere başlanılmıştır. Toplumumuzun isterlerine uygun olarak insanımızı hazırlama görevini ülkenin içinde ve dışında yüklenen, eğitim sistemimizde eğitim programlarını uygulama durumunda olan öğretmen en önemli unsurdur. Öğretmenin bu çok önemli görevini verimli olarak yapabilmesi için yeterli huzura kavuşturulmasının gereğine kuvvetle inanıyorum. Öğretmenlik mesleğinin toplumumuzda gerçek yerini almasında devlet yönetiminde bulunanlara ve tüm meslek mensuplarına büyük görevler düşmektedir. Bu görevi gecikmeden yapmalıyız. Çünkü, eğitimin kalkınmamızdaki ve diğer alanlardaki gücünün ve ışığının önemi açıklıkla anlaşılmış bir gerçektir günümüzde.

Çağımızda eğitim, emek ve sermaye gibi bir yatırım unsuru olarak görülmektedir. Bu yatırımın mimarları olarak yurt içinde ve dışında çalışan öğretmenlerimizin başarısı toplumumuzun başarısı olacaktır.

Bu çok ciddî, güç ve önemli görevinizde sizlere gönülden başarılar diler, saygılarımı sunarım.

Mustafa ÜSTÜNDAĞ
Milli Eğitim Bakanı

GENEL BAŞKANIN ALMANYA RAPORU

Federal Almanya Eğitim ve Bilim Sendikası Berlin Şubesinin çağırısı üzerine 27 Şubat 1974 günü Almanya'ya giden Genel Başkanımız, 28 Şubat 1 Mart 1974 günlerinde Berlin'de yapılan toplantıya katıldıktan sonra, 6 Mart 1974 günü yurda döndü. Aşağıda, Bozkurt'un Almanya'da katıldığı toplantı ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığına sunduğu raporu yayınlıyoruz.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA
ANKARA

Federal Almanya Öğretmenleri Bilim ve Eğitim Sendikası Berlin Şubesinin Çağrısı üzerine 28 Şubat — 1 Mart 1974 günlerinde Berlin'de yapılan bir toplantıya katıldım. Toplantının konusu : «Yabancı çocukların ve gençlerin eğitim sorunları» idi.

Problemin çok önemli olması ve bakanlığımızın da istemi üzerine inceleme ve izlenimlerimle birlikte alınması gerekli önlemleri bir rapor halinde sunmayı görev kabul ettim.

Toplantıya Federal Almanya'nın çeşitli eyaletlerinden temsilci öğretmenler, Berlin Eğitim Bakanlığı temsilcisi, Alman Sendikalar Birliği temsilcileri, Bilim ve Eğitim Sendikası temsilcileri, Federal Almanya ve Batı Berlin'deki Türkiye'li öğretmenler Derneği temsilcileri ile kalabalık sayıda öğretmenler katıldılar. Türkiye'den TÖB—DER adına da Genel Başkan olarak ben katıldım.

Toplantıda tartışmalar sonucu alınan kararların özetini raporun sonunda sunacağım.

Federal Almanya'da bulunan Türk işçi çocuklarının sorunlarını iyice öğrenebilmek için çeşitli okullar gezdim, öğrenci velileriyle görüştüm. Alman makamlarının işçi olarak oraya giden Türk öğretmenlerden Türk çocuklarının eğitimi için atadığı öğretmenlerle görüştüm. İşçi çocularımızın sorunlarıyle birlikte Türk öğretmenlerinin sorunlarını da gerçeğe en uygun olarak saptamaya çalıştım.

Öğrenci sorunları şöyle sıralanabilir :

1 — Oradaki Türk vatandaşlarının çocuklarını okutma sorunları tam anlamıyle çıkmaz içinde ve yürekler acısı bir durumdadır. Vatandaşlarımız çocuklarını okutmak için ne yapacaklarını bilememektedirler. Sorunun vehameti Federal Alman Hükümetini bazı önlemler almaya zorlamış. Bu önlemlerin alınmasını oraya işçi olarak giden Türk öğretmenler ile Federal Almanya öğretmenlerinin en büyük kuruluşu olan Bilim ve Eğitim Sendikası da desteklemiş hatta zorlamıştır.

2 — Halen Türk öğrenciler hazırlık sınıfı denilen sınıflarda okumaktadır. Bu sınıfların teşkili oldukça karışıktır. Aynı dersanede çeşitli sınıflardan öğrenciler vardır. Gene aynı sınıflarda Türkiye'den üç gün önce gelen öğrenci aynı konuları birlikte izlemektedir.

Hazırlık sınıfları için bir Türk öğretmenle bir Alman öğretmenin görüşleri ve seminerde yaptıkları konuşmaların özetini verirsek durum daha iyi anlaşılacaktır.

Türk öğretmen (işçi olarak gitmiş dil öğrenmiş Alman makamları tarafından Türk çocuklarının etitimi için görevlendirilmiş) **«Alman hazırlık sınıflarının amacı, Türk ve yabancı işçi çocukların Alman sınıflarına intibakını kolaylaştırmak çocukların Almancadan derslerini izliyebileceleri kadar dil öğrenmelerini sağlamaktır. Halbuki 1971 den 1974 yılına kadar bu sınıflardan tek bir öğrenci dahi yetiştirilip Alman öğrencilerin sınıflarına verilememiştir. Bu demektir ki bu sınıfların işleyişi, kuruluşu yanlıştır.»**

Aynı konudaki bir Alman bayan öğretmenin görüşleri de şöyle : **«Alman hazırlık sınıflarındaki yetiştirme sistemi işçi çocuklarını kendi ülkesinden ve kendi öz kültüründen koparma amacı taşıyor. Üstelik bu çocuklar dil öğrenemediğinden Alman kültürünü de alamıyor.»**

3 — Bir kısım Türk çocukları ya çok küçük yaşta Almanya'ya gittiğinden veya orada doğduğundan Alman çocuklarıyle birlikte okula gidiyorlar. Bu çocuklar Türkçe bilmiyorlar, tamamen asimile olmuş denilebilirler. Örnek olarak Kreuzberg (Kroysberg)'te bulunan 12, okulda Alman sınıflarına giden 48 öğrenci vardır. Bayan Okul Müdürünün verdiği bilgiye göre bu çocukların hiçbiri Türkçe bilmezler. Türkçe yabancı dil olarak dahi bu Türk çokuklarına okutulmazmış. Çünkü Almanya'da Tükçe, okutulan yabancı dillerden değildir.

4 — Araştırmalarım sonunda Batı Berlin'de Alman liselerine giden Türk çocuğuna rastlamadım. Oysa Almanların yaptıkları istatistiklere göre Batı Berlin'de 12 binden fazla Türk öğrenci var. (Türkiye'den yüksek öğrenime gidenler bu sayının dışında.) Nedenini sorduğumda Alman ve Türk öğretmenler, işçiler, öğrenciler bu başıboş eğitimle liseye geçme olanağı olamıyacağını söylediler. Çünkü Türk öğrencilerin Alman sınıflarına intibak edecek kültüre ve bilgiye yetişmesi imkânsız. Anadili dururken yabancı dilde öğrenim görmenin sonucu bu diyorlar.

5 — Çocuğunun boşuboşuna okula gidip geldiğini gören Türk veliler onları okuldan ayırmak ve göndermemek için çeşitli yollara başvuruyorlar. Örneğin yaşlarını büyütüp işe gönderiyorlar. 4-5 çocukları olduğu halde polise 1-2 tanesini gösterivorlar. v.b.

6 — Almanya yasalarına göre bir çocuğun 18 yaşına kadar okula devam etme zorunluğu vardır. Ayrıca her sınıfında belli yaşlardaki öğrencileri. Almanlar 14 - 15 yaşındaki bir çocuğu yaşının sınıfıdır diye örneğin 7 - 8.

nci sınıflara alırlar. Oysa bizim öğrencimiz 4 - 5.nci sınıftadır. Böylece çocuk okumadığı sınıfları birden atlayıp başarmasına olanak olmıyan sınıflara gidiyor. Türk çocuklarının içinde durumları böyle olan bir çok öğrenci vardır.

7-8 yaşını dolduran Türk öğrencilerden çok az da olsa kalifiye işçi olmak için meslek okuluna gidenler var. Ancak bu okulları bitiren de ne acıdır ki yok. Meslek okulları 4 yıldır. Bizim öğrencimiz okulun ikinci sınıfında iken askere çağrılıyor. O zaman ya askere gitmek için okulu terkediyor ya da askerden kaçmak için. Çünkü askerlik için arananları konsolosluk haklı olarak okuldan arattıyor. Dolayısıyle Alman makamları gençleri okula devam ettirmiyorlar.

8 — Türk hazırlık sınıflarının ders kitapları noksan ve oldukça karışık. Nerede ise her öğrencinin ayrı bir ders kitabı var. Alman makamları da Türk öğretmenleri de bu soruna acil önlem istiyorlar.

Almanya'da (özellikle Batı Berlin'de) ki Türk öğretmenlerinin durumları ve sorunları :

Almanya'da iki tip Türk öğretmeni var. Birisi işçi olarak oraya giden ve bir kısmı sonradan Alman makamları tarafından öğretmenliğe atanan öğretmenler, diğeri Almanya'daki Türk işçi çocuklarının eğitimi için Hükümetimiz tarafından gönderilen öğretmenler.

Alman makamları tarafından atanan öğretmenlere orada «resmi öğretmen», diğer öğretmenlere «konsolosluk öğretmenleri» diyolar. Berlin'deki sayıları 12 binin üzerinde bulunan Türk çocuklarının eğitimi için sadece Almanya'daki deyimi ile 29 kosolosluk öğretmeni göndermişiz.

Konsolusluk öğretmenleri diye adlandırılan bu öğretmen arkadaşlarımızla maalesef görüşme olanağı bulamadım. «Yabancı çocukların ve gençlerin eğitim sorunları» isimli toplantı kendilerini çok ilgilendirmesi gerektirdiği halde toplantıya katılmadılar. Berlin radyosu ve basını toplantıyı oldukça geniş olarak kamuoyuna duyurduğu halde, bu arkadaşlarımız nedense ilgi duymadılar.

Aslında kendileri Berlin'de soyutlanmış durumdalar. Türk veliler onlara çocuklarını göndermek istemiyorlar ve de göndermiyorlar. Bir çoğunun sınıfındaki öğrenci sayısı 5-6 yı geçmiyor. Kroysberg'deki 7. ilkokulda 500 Türk öğrencisinin eğitimini 19 Türk öğretmeni yapıyor. Bunların 17 tanesi Alman makamları tarafından atanmış Türk işçi öğretmeni, 2 tanesi Milli Eğitim Bakanlığımızın gönderdiği öğretmen yani konsolosluk öğretmenidir. Bunlar (konsolosluk öğretmenleri) öğleden sonra öğretim yapmıyolar. Ancak sınıflarına pek öğrenci gelmiyormuş (okul müdürünün ifadesi). Sebebini araştırdığımda: Almanya'da okulların öğleye kadar açık olduğu öğle sonu eğitim yapan bu öğretmenlere çocukların gelmeye mecbur tutulamıyacağı ve Türk işçilerinin bu öğretmenlere çocuklarını göndermek istemedikleri söylendi.

Ayrıca öğretmenlerin Almanca bilmedikleri, müzik, dindersi ve oyun oynatmadan başka ders yapmadıkları anlatıldı. Türkiye'den işçi olarak gelipte Alman makamları tarafından öğretmen olarak atananların dil bildikleri, eskiden beri Almanya'da çalıştıklarından çogunun tar yapma olanağı bulduğu bu bakımdan da Alman makam rı ve Türk işçileri tarafından sevildikleri, sınıfla nın Türk öğrencilerle dolduğu belirtildi.

Oldukça önemli bir mevkide bulunan Alman yet'ki **«Hükümetinizin şimdiye dek gönderdiği öğretmenlerc biz de şikâyetçiyiz. Türk işçileri bunlardan çok dert nar ve bizlere şikâyette bulunurlar. Biz iki hüküme arası bozulmasın diye şimdiye kadar ses çıkarmad Bunların çoğu sağ militanlardır. Bu bakımdan görevc aldıklarımız oldu.»** Ben durumu hükümetimize götüre ğimi söyleyip not edince de **«Görevden aldıkları başka ulusların öğretmenleridir, Türk öğretmen yokt** diye düzeltmeye kalkıştı.

Federal Almanya, özellikle Batı Berlindeki öğretr ve öğrenci sorunlarını yukarıda kısaca anlattıktan so önerilerime geliyorum :

1 — En kısa zamanda sorunları yerinde saptar üzere sayısı beş kişiden fazla olmıyan ve eğitim ko larında yeterli bilgiye sahip bir heyet gönderilmeli Bu heyet tüm çevrelerle ayırımsız görüşmeli, okulları zip gerekli bilgileri toplamalıdır. Toplanan bilgiler Bak lığımızca değerlendirilerek gereken yapılmalıdır.

2 — Hükümetimiz, Federal Alman Hükümet ilişki kurarak oradaki Türk çocukları ve gençlerinin tim durumlarını düzenliyecek görüşmelere başlamal Batı Berlin Eğitim Bakan Yardımcısı Sayın Ris **«Ben Türk Dışişleri Bakanlığının çocuklarının kendi d rinde eğitim yapabilmesi için Federal Alman makaml na başvurmasını, hatta zorlamasını öneririm»** demişti

3 — Federal Almanya'daki çocuklarımız ve genç mizin eğitimi mutlaka anadilimizde yapılmalı, Alm yabancı dil olarak okutulmalıdır. Bunun için de Fed Alman hükümetiyle anlaşarak gereken önlemler acil olarak alınmalıdır.

4 — Federal Almanya'nın koşullarına uygun, or ki çocuklarımızın sorunlarına cevap verecek özel p ramlar hazırlanmalı,, gerekli ders kitapları da gene daki koşullara uygun olarak seçilmelidir. Hatta gerel yeniden yazılmalıdır.

5 — Federal Almanya'da kalifiye işçi olmak dört yıl öğretim süreli iş okullarına gitmek zorunlu Bu okullar 18 yaşından sonra öğretim yapmaktadır. rencilerin masrafları ve harçlıkları çalışacakları firm tarafından karşılanır. Ancak bugüne dek bu okulla mezun olan Türk öğrenci çıkmamış. Oysa Alman iş rinin yüzde 80 - 85 i bu okullardan mezundur.

Türk gençlerinin okulları bitirememe nedeni suc 18 yaşında okula başlıyan genci biz 20 yaşında as çağırıyoruz. Bu durumdaki Alman gençlerinin askerli ertelenmektedir. Hükümetimiz vakit geçirmeden iş larına devam eden gençlerin askerliklerini en az 2- erteleme yollarını arayıp bulmalıdır. Aslında kal olmıyan işçinin Almanya'da kazanacağı para fazla ğildir.

6 — Şimdiye kadar nasıl seçilerek Alman gönderildikleri herkesçe çok iyi bilinen ve orada ko losluk öğretmenleri adı takılan, Türk konsolosluğu tüm çevrelerden soyutlanmış öğretmenlerin süreleri

...yapacakları hizmet de kalmamıştır.

7 — Buradan Almanya'ya gönderilecek öğretmenlerin seçimi objektif ölçülere göre yapılmalı, lâik eğitim ilkelerine uygun çalışmaları, Atatürkçü devrimci uğraşları ve kendini göstermiş olmalıdır. Seçilen bu öğretmenler itmeden mutlaka Almanca dil öğrenimine tabi tutulmalıdır. Bu öğretmenler şimdiye kadar gönderilen öğretmenlerin bildikleri Almanca ile asla oraya gönderilmemelidir. Gönderilen öğretmenlerin maaşlarının hiç olmazsa bir kısmının Alman Hükümeti tarafından karşılanması için gerekli temaslar yapılmalıdır.

8 — Almanya'ya öğretmen tayininde geçmişteki öğretmen düşmanı zihniyet yıkılmalı, işçi olarak oraya gitmek zorunda bırakılan devrimci, Atatürkçü öğretmenlerden geniş ölçüde yararlanılmalıdır. Ancak, sırf para kazanıp zengin olmak için gidenleri diğerlerinden mutlaka ayırmalıdır. Bu konuda TÖB—DER gereken bilgiyi her zaman vermeğe hazırdır.

9 — Alman makamlarının Türk çocuklarının eğitimi için buradan işçi olarak giden öğretmenlerden atadığı arkadaşlarımızın Almanya'da yaptıkları öğretmenlik süresi hizmetlerine ve kıdemlerine sayılmalıdır.

10 — İşçi olarak Federal Almanya'da bulunan öğretmenlerin Alman makamları tarafından öğretmen olarak çalıştırılmaları için gereken diplomatik çabalar gösterilmeli, bu sağlanamazsa öğretmenlerimizin yurda dönüşlerinin koşulları aranmalıdır.

11 — Yurda dönen Türk işçi çocuklarının denk sınıflara kabul edilmesi sorunu kesinlikle bir açıklığa kavuşturulmalıdır.

12 — Almanya'ya işçi olarak giden öğretmen orada üst eğitim görmek isterse Bakanlığımız onlara olanak tanımalıdır. Kendiliğinden eğitim görme olanağı bulan Almancayı öğrenen öğretmenler yurda döndüklerinde bir sınavdan geçirilerek yeterli görüldükleri takdirde kendilerine ortaokul ve liselerde Almanca öğretmenliği verilebilmelidir.

Toplantıda alınan kararlar özet olarak şunlardır :

1. Federal Almanya'da bulunan yabancı çocuklar ve işçiler (özellikle Türkler) eğitimlerini anadillerinde yapmalıdır. Almanca, çocukların ve gençlerin oraya intibakını sağlamak, yüksek tahsil yapacakların tahsillerini tamamlamaları için yabancı dil olarak okutulmalıdır.

2. Yabancı çocukların ve gençlerin eğitim giderleri bulundukları devletin bütçesinden karşılanmalıdır.

3. Yabancı çocukların intibakı, onların anadillerine anane-lerine yabancılaşmaları anlamına gelmemelidir. Onların bir çoğunun yalnız bir süre Almanya'da kalacağı ve sonunda ülkelerine dönecekleri yönünden ele alınmalıdır. Dolayısıyle yabancı çocuklar, öğrenimlerine ülkelerinde devam edecek şekilde hazırlanmalıdırlar. Bu çocukların aldıkları diplomalar, karneler kendi ülkelerinde Almanya'dakine denk kabul edilmelidir.

4. Ana dilde yapılan dersler Alman yetkililerinin denetimi altında bulundurulmalıdır. Ancak bu sayede Alman eğitim plânı çerçevesi içerisinde gerçekleştirilebilir.

5. Hazırlık sınıfları şu şekilde devam etmelidir : Sürekli olarak yeni yabancı işçi çocukları Berlin'e geldiği kanaatini oluşturmayı amaçlıyorlarsa, Berlin okullarına intibak için hazırlık sınıfları olarak.

Ailelerinin dönüşünde ülkelerinin okuluna intibak için, hazırlık sınıfları olarak.

SONUÇ :

Batı Berlin'deki bir haftalık inceleme ve gözlemlerimin sonuçlarını kısaca yazmış bulunuyorum. İşçilerimizin çocuklarının okutulması sorunu kanayan bir yara haline gelmiştir. Görüştüğüm tüm işçiler ısrarla problemin çözümünü istemişlerdir. **«Gerekirse Türkiye'de ana okulları dahil tüm okulları hükümetimiz yatılı olarak açsın sevе seve parasını vererek çocuklarımızı okutacağız, yavrularımızın okumaları için onlardan ayrılmaya hazırız. Bu bizim en önemli isteğimizdir»** demişlerdir.

Durumu bilgilerinize ve taktirlerinize sunarım. Saygılarımla

Ali Bozkurt
TÖB — DER GENEL BAŞKANI

EĞİTİM UZMAN YARDIMCILARI SORUNLARI

Mehmet Korkmaz
Urfa Millî Eğitim Müdürlüğü
Eğitim Uzman Yardımcısı

Ankara Üniversitesine bağlı Eğitim Fakültesi'nin kuruluş yılında, eğitimciliğe ve öğretmenlik mesleğine gönül vermiş gençler olarak bu fakülteye girdik. Dört yıllık dönemde öğretmen ve idareci olacağız umuduyla şevkle çalıştık. Fakülte bitince karşımıza nereye tayin olacağımız problemi çıktı. Uzun didinmelerden sonra bizleri, siz öğretmen olamazsınız gerekçesi ile Millî Eğitim Müdürlüklerine eğitim uzman yardımcısı olarak atadılar. Bizlerin en büyük problemi burada başladı. Eğitim uzman yardımcılığı yönetmeliği çok kısa bir zamanda ve kim tarafından yapıldığı belli olmadan Millî Eğitim Müdürlüklerine gönderildi. Çok basit ve çalışma alanı dar olan bu yönetmelikle, çalışma imkânı bulamadık. Bizlere Millî Eğitim Müdürlüklerinde değil çalışma imkânı, aylarca oturacak bir masa dahi verilmedi. Görev yerlerimiz Millî Eğitim Müdürlüğü olduğu halde, Millî Eğitim Müdürlüklerinde oturacak yer olmadığı gerekçesi ile eğitim araçları merkezlerinde, halk eğitim merkezlerinde yer verilmek suretiyle Millî Eğitim Müdürlüklerinden uzaklaştırıldık. Yönetmeliğimizdeki program geliştirme ve rehberlik hizmetlerini eğitim idaresi ve planlaması bölümünden mezun olan arkadaşlar gerekli şekilde başaramadılar. Çünkü bir yönetici olarak yetiştirildik. İstatistik görevi ise yılda bir kaç günlük çalışmayı geçmemektedir.

Millî Eğitim Müdürlüğündeki bu acıklı durumumuzla şimdiye kadar ilgilenecek herhangi bir yetkili çıkmadı. Bakanlık müfettişlerine durumu arzettiğimizde «sizlerin buraya atanmaları zaruretten doğmuştur. İleride düzelecektir» gibi garip cevapla karşılaştık. Bizlerin de diğer öğretmen ve idareciler gibi hakkımız olan Millî Eğitim Müdür yardımcılığı görevi verilmesini ve durumumuzla ilgilenecek bir yetkilinin çıkmasını sabırla bekliyoruz.

TÖB — DER

BİR DERNEK GENEL KURUL TOPLANTISI (*)

[Yapılışı ve Yönetilişi]

Hazırlıyan ; H. Cemal BAŞBAY

A — Toplantıdan Önce Yapılacak İşler ;

1.) Her şeyden önce, bu toplantıyı düzenliyecek olanların 22.11.1972 gün ve 1630 sayılı Dernek Yasası ile, kendi kuruluşlarına vücut veren Dernek tüzüğünü ve toplantı eğer bir şubede yapılmakta ise ayrıca şubeler yönetmeliğini baştan sona dikkatlice ve bir kere daha okumaları doğru olur. Elbette bu okuma sırasında daha çok toplantı için gerekli bilgiler ve yasal yahut tüzüksel zorunluluklar üzerinde durulacak, şu yahut bu nedenle toplantıya gölge düşmemesi için önceki bilgiler tazelenecektir.

Yapılacak Genel Kurul Toplantısının Olağan (Normal) yahut olağanüstü oluşu da, ön hazırlık sırasında önemle gözönünde tutulması gerekli bir husustur.

Bilindiği gibi, Dernekler yasasının 18. maddesine göre, Dernek tüzüğünde belli edilen zamanlarda yapılan Genel Kurul Toplantıları (Olağan), Yönetim ve Denetleme Kurullarının gerekli gördüğü hallerde yahut Dernek üyelerinin **en az beşte birinin** yazılı isteği üzerine yapılan Genel Kurul toplantıları ise olağanüstü toplantılardır. Olağan Genel Kurul Toplantılarının en çok iki yılda bir yapılması zorunludur.

Genel Kurul, toplantıya yönetim kurulunca çağrılır. Denetleme Kurulunun istemi veya Dernek üyelerinin (Şubelerde, Şube üyelerinin) beşte birinin yazılı isteği üzerine Yönetim Kurulu, Genel Kurulu bir ay içinde olağanüstü toplantıya çağıracaktır.

Yönetim Kurulunun bu çağrıyı yapmaması halinde Denetleme Kurulu veya toplantı isteğinde bulunan üyelerden sadece birinin yahut birkaçının dilekçe ile başvurması üzerine o yerin Sulh Hukuk Mahkemesi, Dernek üyeleri arasından 3 kişilik bir kurulu, Genel Kurulu toplantıya çağırmakla görevlendirir.

2.) Yapılacak toplantı ister olağan isterse olağanüstü olsun Genel Kurul (Kongre) için çağrı mutlaka, iki gazete ile ilân edilmek suretiyle yapılır. Şubelerin toplantıları için gazete ilânı şart değildir. Gazete yerine o yerin imkân ve araçlarından yararlanılmak suretiyle de yapılabilir. Ancak, Şubeli olmıyan mahallî Derneklerin, Dernekler yasasının bu hükmünden yararlanmaları mümkün değildir. Dernek mahallî de olsa ve üye sayısı pek az da bulunsa, toplantı ilânının gazete ile yapılması zorunludur.

3.) Toplantı ilânı, toplantı gününden en az on gün önce yayımlanacak şekilde ve toplantının günü, saati yeri ve gündemi belirtilerek yapılır. İlân sırasında yahut ilândan önce durum o yerin İdare Âmirine (illerde vali, ilçelerde kaymakam, bucaklarda bucak müdürü) de yazı ile bildirilir.

Mahallî İdare Âmirine gönderilecek bu yazı sadece bir (Bilgi verme) yazısı olup, herhangi bir surette (izin isteme) yazısı değildir. Fakat, ileride doğacak anlaşmazlıkları peşinen önlemek bakımından bu yazı karşılığında bir makbuz (alındı) yahut yazının gelen evrak Defterine kaydı yapıldığına dair bir tarih ve numara alınması isabetli olur.

4.) Çoğunluk sağlanamaması halinde (Yani, tüzüğe göre Genel Kurul'a katılma hakkı olan üyelerin yarısından bir fazlasının birinci toplantıya gelmemiş olması halinde) Toplantı geri bırakılır.

Bu geri bırakmanın kaç gün süreli olabileceği hakkında yasada bir hüküm yoksa da, ikinci toplantının da en az 5 gün öncesinden (geri bırakılma sebepleri, toplantının günü, saati, yeri ve gündemi) ilân zorunluğu bulunduğundan, yapılamıyan toplantı günü ilân verilse ve bu ilân da ertesi günkü gazetelerde yayınlansa, yine de birinci toplantıdan (6 gün) sonradan daha önce yapılamıyacaktır. En geç yapılabilme süresinin ise (bir ay) dan sonraya bırakılamıyacağını yasanın 18. maddesinin 5. paragrafındaki süreden çıkarabiliriz.

5.) Toplantıya çağıran Yönetim Kurulu, yahut Sulh Hukuk Hâkiminin görevlendirdiği üç kişilik kurul, tüzüğe göre Genel Kurula katılma hakkı bulunan üyelerin bir listesini düzenliyerek bunu birkaç nüsha olarak çoğaltır. Çünkü bu liste, hem toplantıya katılanların salona girerken adlarının karşısını imzalamaları, hem toplantı için gerekli nisabın (yarıdan bir fazla) hesaplanması ve hem de, toplantının sonunda yapılacak seçimler için kullanılabilecektir. (Not : Oy kullanırken herkesin adının karşısını imzalaması için yasal bir zorunluluk yoktur.)

6.) Genel Kurul Toplantıları birden fazla geri bırakılamaz. (Dernekler Yasası Md. 19/Son).

Genel Kurul toplantıları Dernek Merkezi veya Şubesinin bulunduğu yerden başka bir yerde de yapılamaz. (D. Y. M. 20/1).

İlk toplantıda yeter sayı sağlanamazsa ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak, bu ikinci toplantıya iştirak eden üye sayısı Dernek (Yahut Şube) Yönetim ve Denetleme Kurulları üye tam sayıları toplamının iki katından aşağı olamaz. (TÖB - DER Genel Merkezi için $(7\pm7) + (3+3) = 20X2 = 40$ kişi, Şubeler için en az $(5\pm3) + 1 = 9X2 = 18$ kişi) (D. Yasası Md. 21/2).

1.) Toplantı günü, Genel Kurula katılacak üyeler, Yönetim Kurulunca düzenlenen listedeki adları hizasını imza ederek toplantı yerine girerler. (D. Y. Md. 22/2),

Yeter sayının sağlandığı (ki ikinci toplantıda yeter sayı bilindiği gibi Yönetim ve Denetleme Kurulları üye tam sayıları toplamının iki katıdır) bir tutanakla tesbit edilir. (D. Y. M. 22/3), Bu tutanağın altında, her halde toplantıya çağıran Yönetim Kurulu üyeleri dışındaki bir veya birkaç üyenin de ismi ve imzası bulunmalıdır. Hükûmet Komiserinin imzasını almak Yönetimin bağımsızlığı bakımından kanaatimizce doğru değildir.

Hükûmet Komiserinin henüz gelmemiş olması toplantının açılmasını geciktiremez.

Toplantı, Yönetim Kurulu Başkanı veya görevlendireceği Yönetim Kurulu üyelerinden biri tarafından açılır.

Açılıştan hemen sonra, toplantıyı yönetmek üzere bir Başkan (Kongre Başkanı) toplantının genişliği ve süresine göre değişebilecek yeter sayıda (bir veya en çok iki) Başkan vekili ile (en az) iki (en çok) dört tutanak sekreteri seçilir. Her ne kadar yasada sekreterlerin (en az) veya (en çok) sayıları gösterilmemiş ise de görüşmelerin, karşılaştırmaya imkan vermesi bakımından en az iki sekreter tarafından not edilmesi ve bunların yorulması halinde diğer iki sekreter ile değiştirilmesi bakımından bu sayıları gözönünde bulundurmak yerinde olur.

Toplantının Yönetimi, Genel Kurul, Başkanına aittir. Hükûmet Komiserinin, Toplantıda yasalara, dernek tüzüğü ve gündem esaslarına aykırılık görmesi halinde Başkanlık Divanını uyarmak yetkisi varsa da Kongre Başkanı imkân nisbetinde bu tip uyarılara meydan vermeyecek şekilde toplantıyı yönetmeli ve vaki uyarıları da, kendi hukuk bilgisi ve mantık süzgecinden geçirmelidir.

2.) Genel Kurul Toplantısında yalnız gündemde yer alan maddeler görüşülür. Ancak, toplantıda hazır bulunan üyelerin en az onda biri tarafından (3512 sayılı eski cemiyetler kanunu Md. 21'e göre bu oran yirmide bir idi) görüşülmesi istenen hususların gündeme konulması zorunludur. (D. Yasası Md. 23).

3.) Genel Kurul'un görev ve yetkileri Dernekler Yasasının 24. maddesinde dokuz ayrı bölüm halinde gösterilmiş olup, Yasanın tanıdığı bu yetkilerin Dernek tüzüğü ile daraltılması veya genişletilmesi caiz değildir.

Ancak, yasanın 30. maddesinin son fıkrasına göre, (Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulu ve Denetçi) den ibaret Şube organlarının görev ve yetkileri Dernek tüzüğü ile düzenlenebileceği için, Şube organlarını teşkil eden üyelerin sayısı ile bunların görev ve yetkileri (Şubeyi rahat çalışamaz hale gelecek derecede) olmamak kaydı ile daraltılabileceği gibi, Genel Merkez organlarının yetkilerini aşmayacak derecede de genişletilebilecek demektir.

C — Toplantı Süresince Dikkat Edilecek Hususlar :

a) G ü n d e m :

1. Toplantıda konuşulacak konuların bir listesi demek olan gündem, toplatıya karar veren yetkili Yönetim Kurulu Yahut Sulh Hukuk Hâkimliğince görevlendirilmiş dan hazırlanır.

Genel Kurulda hazır bulunan üyelerin en az onda biri tarafından görüşülmesi istenen hususların gündeme konmasının zorunlu olduğunu, Dernekler yasasının 23. maddesi olarak yukarıda açıklamıştık. Bu istemenin ne şekilde olacağı hakkında yasada bir hüküm mevcut değilse de, herhangi bir yanılma ve dolayısiyle gereksiz sürtüşmeleri önlemek ve gerektiğinde denetleme, yahut isbat olanağı elde etmek bakımından yazılı olması ve istek sahiplerinin ayrı ayrı kimliklerini belirtmiş bulunmaları doğru olur.

İstek yazılı da olsa sözlü de olsa mutlaka Genel Kurul'un bilgisine ve oyuna sunularak bu isteğe katılanların ve katılmıyanların sayısı mutlaka tutanağa geçirilmelidir.

2. Toplantının yapılış tarihi, süresi ve amacına göre bir kısım değişiklikler göstermesi mümkün bulunmakla beraber, genel olarak bir toplantı gündeminde en az şu maddeler bulunmalıdır.

a) Açılış ve Başkanlık Divanı seçimi,
b) Yönetim Kurulu Çalışma Raporunun okunması,
c) Denetleme Kurulu Çalışma Raporunun okunması,
ç) Raporlar hakkında görüşmelerin açılması, Yönetim ve Denetleme Kurullarının aklanması,
d) Dilekler ve istekler,

e) Yeni Yönetim ve Denetleme Kurulları ile diğer organların asıl ve yedek üyelerinin seçimi ve kapanış.

Hemen bütün Genel Kurul toplantılarında üyelerin ilgisi ve çalışmalara katılması daha çok seçimlere kadar devam ettiği göz önünde tutularak Genel Kurulun çözümlemesi istenen bütün önemli konuların mutlaka, gündemin seçimlerden önceki bölümüne konması isabetli olur.

b) Görüşmelerin Sürdürülmesi :

1. Genel Kurul Çalışmaları gündemdeki sıraya göre yürütülür. Toplantıya katılan üyelerin söz alıp konuşma istemleri en çok Çalışma Raporlarının eleştirisi sırasında yoğunlaşır. Olanak el verdikçe arzu eden herkesin söz alıp konuşması ve söyliyeceklerini söylemek suretiyle rahatlaması yerinde ve demokratik bir davranış olur.

Ancak, gündemdeki konuların çokluğu ve genişliğine rağmen toplantı süresinin azlığı ve zamanın darlığı nedeniyle hemen hiçbir toplantıda dileyen herkesin dilediği şekilde ve sürede konuşabilmesi mümkün olamamaktadır. Bunda, söz istiyenlerin çokluğu kadar, kendisine söz hakkı verilenlerin de bu haklarını kullanırken gerekli dikkat ve duyarlığı gösterememelerinin rolü vardır. Her söz alanın yeni bir şey söylemeden, kendinden önce konuşanların söylediklerini eksik yahut biraz değişik biçimde tekrarlamaları Genel Kurul üyelerini sıkar ve bunaltır. İlgi ve dikkatlerin dağılmasına, konuşulanların dinlenmemesine, gürültülerin yükselmesine ve görüşme disiplininin kaybolmasına yol açar. Bunun gibi konuşmacının sert, kırıcı ve saygısızca hitapları da Genel Kurul tarafından tepki ve protestolarla karşılanır.

Bazan, Divan Başkanının sebepsiz sertliği ve tutarsız kararları da Genel Kuruldaki tansiyonu yükseltir. Bütün bunlar Genel Kurul çalışmalarını karşılıklı çekişme ve hatta giderek kavga haline dönüştürebilir.

2. Bu sebepten Genel Kurulu toplantıya çağıranların yahut diğer üyelerin, toplantıyı yönetecek Kongre Başkanı hakkında önceden düşünmüş ve kongreyi her bakımdan selâmetle yürütecek nitelikli kişilerden bir veya bir kaç kişi hakkında karara vararak, onların da hazırlıklı bulunmalarını sağlamak üzere kendilerinin önceden haberdar edilmesi faydalı olur.

Ayrıca konuşmacıların da asgari nezaket kurallarının altına düşmemeye, aşırı, kırıcı, sert ve haksız hitaplardan kaçınmıya dikkat etmeleri gerekir.

Divan Başkanının, sabır ve hoşgörü içinde bütün bu aksaklıkları çabucak geçiştirerek Genel Kurul görüşmelerinin normal hale dönüşmesini sağlaması istenir.

Gerek Başkanın ve gerekse üyelerin gerekli dikkati göstermemeleri sebebiyle Hükümet Komiserinin müdahalesine veya Toplantıyı tatil yahut kolluk kuvvetlerinden zor kullanılmasını istemiye yol açmaları, elbette ki o derneğin yararına bir davranış olarak nitelenemez.

C — Önerge Verme, Önergeleri Görüşme Usulleri :

Genel Kurula katılan üyelerin gündemin herhangi bir maddesi ile ilgili olarak, görüşmelere bir yön vermek veya genel kurulu etkilemek için zaman zaman sözlü veya yazılı önerilerde bulunmaları mümkündür. Sözlü önerinin etki şansı pek zayıf bulunduğundan bu teklifin yazılı olarak yapılması tavsiye olunur. Yazılı öneriler ve tekliflere «**Önerge**» denir.

Önergeleri genel olarak üçe ayırmak mümkündür :

1.) Teklif Önergeleri :

Bu tip önergeler, ya görüşülmekte olan bir konu ile ilgili herhangi bir yeni teklifi, ya da görüşülenlerin dışında herhangi bir konuyu Genel Kurulun bilgisine sunmak yahut o konu ile ilgili olarak Genel Kuruldan herhangi bir karar geçirmek için verilir.

Herhangi, konuşulanlar dışı bir konunun bilgiye sunulmasını sağlamanın bir yolu da «Gündem dışı söz istemek» yoludur. Böyle bir önergenin kabul şansı dile getirilecek konunun Genel Kurulca çekici bulunması söz isteme anını kongre çalışmaları sırasındaki uygunluğu, söz istiyen üyenin kişiliği ve gündemdeki işlemin azalıp toplantı için öngörülen sürenin yetecek gibi görülmesi ile orantılıdır Ancak, gündem dışı söz isteklerine karşı başkanın yetkisi mutlak olup söz verilmemesi halinde ısrarda da fayda yoktur. Esasen «Genel Kurul toplantısında yalnız gündemde yer alan maddeler görüşülür» diyen yasanın 23. maddesi hükmüne göre kongre Başkanının gündem dışı söz isteme önergesini işleme dahi koymamasının gerektiği düşünülebilir. Fakat biz, yasanın bu maddesinin bu derece katı bir şekilde yorumlanmasının doğru olamıyacağı kanısındayız. Buna rağmen, gündem dışı yapılan konuşmadan sonra konuşma konusu ile ilgili olarak görüşme açılması ve Genel Kuruldan bu hususta bir karar çıkartmaya çalışılması doğru değildir. Eğer konu, gerçekten görüşmeye ve Genel Kurulun bir kara vermesine değer görülüyorsa, en iyisi hazır üyelerin e az onda birinin imzalıyacağı bir teklif haline getirere gündeme dahil ettirmektir.

Teklif önergelerinin tamamının Divan Başkanınc dikkate alınıp Genel Kurulun bilgisine sunulması elbeti beklenmemelidir. Gelen önergelerin tamamını görüp oku yacak olan Başkan, Kanun, tüzük ve gündeme uygun o mıyan yahut niteliği itibariyle suç teşkil eden önergeler gerekli görürse sadece böyle bir önerge verilmiş oldu ğundan bahis suretiyle Genel Kurula bilgi verdikte sonra, eğer böyle bir bilgi verme halinin dahi zarar sonuçlar doğuracağını ummakta ise, hatta böyle bir du yurmaya dahi gerek kalmaksızın, ait olduğu dosyasınd saklar.

Başkan, bu nitelikte gördüğü bir önergenin sahil yahut sahipleri, önergeleri hakkında ısrar ederlerse; öne ge hakkında yapılan işlem ile gerekçesini, uygun gö düğü şekilde Genel Kurula açıklar.

2.) Değiştirme Önergeleri :

Bu tip önergeler genellikle, tüzük komisyon rapc runun Genel Kurul'da görüşülmesi sırasında verilebili Amaç, görüşülmekte olan Dernek tüzüğü veya Dernek ilgili herhangi bir Yönetmelik metninin komisyondan ge diği şekilde değil de teklif olunan şekilde kabul edilme sini sağlamaktır.

Tüzük veya yönetmelik değişikliği için Genel Ku rulca bir komisyon görevlendirilmiş ise doğru olan değ şiklik teklifinin önce bu komisyonuna bildirilmiş olmas dır. Ancak, komisyonca kabule değer bulunmaması ha linde de teklif sahibi bu teklifini bir kere de Genel Ku rulun bilgisine sunar. Değişiklik teklifi hangi madde i ilgili ise, o maddenin görüşülmesi sırasında Başkanl divanına verilmelidir.

Bilindiği gibi, Kongre Başkanı, tüzüğün eski ya değişiklikten önceki halini, arkasından komisyonca tel lif edilen şeklini okutacak, bunu takiben de diğer değiş tirge önergelerini Genel Kurulun bilgisine sunacaktır.

Değişiklik önergesi hakkında söz verilen önerge s hibi, teklifinin gerekçelerini açıklayacak bundan son söz verilecek olan komisyon sözcüsü de komisyonun t teklif hakkındaki görüşünü bildirecektir. Eğer komisyc bu teklifi benimsemişse mesele yoktur. Komisyonun t değişiklik teklifini benimsemesi halinde Başkan, teklifi i delegenin yapmış olduğu ve fakat komisyonca benimsen memiş olan teklifi ayrı ayrı oylatacaktır. Oylama aç oyla yapılacak ve oylamaya komisyon teklifinden ba lanacaktır.

3.) Yeterlik Önergeleri :

Genel Kurulda her üyenin, söz alarak sırası gelin görüşülen konu üzerindeki fikirlerini söylemesinin hak olduğunu başlangıçta açıklamıştık. Bir madde hakkın söz istiyenlerin sayısı ne kadar çok olursa olsun, konu maların yeterliği hakkında divana herhangi bir öner verilmemiş ise Başkan, konuşmacıları sırasiyle kürsü çağırmaya devam edecektir.

ve hakkında ikişer delege konuşmadıkça, verilen yeterlik önergesi oylanamaz. Yeterlik önergesi birden fazla sayıda verilmişse hepsi birleştirilerek bir arada oylanacaktır.

Yeterlik önergesi veya önergeleri okutulduktan sonra, bu önergelerden yana veya karşı konuşmak istiyenler bulunursa sadece, önergeye karşı konuşmak istiyenlerden bir kişiye söz verilip bunu takiben oylama yapılacaktır. Çünkü okunan önerge veya önergeler aynı zamanda yana konuşma yerini tutmaktadır.

D — Tekriri Müzakere Ne Demektir ve Nasıl Uygularız :

Bu konu hakkında ne eski Cemiyetler Kanununda ve Medenî Kanunun Cemiyet Bölümünde, ne de 1630 sayılı yeni Dernekler Yasasında herhangi bir hüküm yoktur. Ancak Meclis müzakereleri sırasında uygulanan bir yol olup yasa niteliğindeki (M. Meclisi) veya (Cumhuriyet Senatosu) içtüzükleri de Dernek toplantılarında dikkate alınmalıdır.

Tekriri Müzakere; Genel Kurulca görüşülüp karara bağlanmış bulunmasına rağmen yanlış bir karara varıldığının sonradan anlaşılması üzerine, o konunun yeniden görüşülmesinin istenmesi halidir. Yani, Genel Kurul'un hata olarak kabul ettiği bir hususu, henüz toplantı devam ederken arzu ettiği şekilde değiştirebilmesi yoludur. Hata olduğu kabul edilen bir kararın değiştirilmesi için ille de bir sonraki Genel Kurul'un beklenmesinin gerekli olmadığı mantığına dayanır doğrudur. Çünkü Genel Kurul'un, henüz dağılmadan, bütün önceki kararların yeniden gözden geçirmeye ve gerekli görürse değiştirmeye elbetteki hakkı vardır. Ancak bu yolun pek sık uygulanması, Genel Kurul'un ciddiyeti ile bağdaşamaz. Bu nedenle Başkan'ın, Genel Kuruldan konuları geçirirken onun yeteri kadar incelenebilmesi ve bütün yönleri ile iyice anlaşılabilir hale gelmesi için gerekli dikkati göstermesi ve Genel Kurulu, yanlış sonuçlara varmaktan, uyarıları ile koruması gerekir.

E — Hükümet Komiserinin Görevleri ve Yetkisi :

Eski Cemiyetler Kanunumuzda bu hususta bir açıklık olmadığından, 171 sayılı yani eski (Toplantı ve gösteri yürüyüşleri Hürriyeti Kanunu)ndaki hükümlerden sinlenilirdi. Fakat 1630 sayılı Yeni Dernekler Yasasının 5 - 58. maddeleri bu konuda yeni hükümler getirmiştir. Bu maddeler okunduğunda iyice anlaşılacağı şekilde, yeni kanunda Hükümet Komiserinin yetkileri oldukça geniştir. Sükûn ve düzeni bozacak eylemlerin, toplantının devamını imkânsız kılacak bir şekilde olması halinde Hükümet Komiseri, toplantıyı tatil edebilir ve gerekirse kolluk kuvvetlerinden zor kullanılmasını istiyebilir. (D. Y. Md. 56/e) Ayrıca, toplantının safahatını teknik ses alma cihazları fotoğraf ve film makinaları gibi araçlarla tesbit etmek yetkisi de vardır (Md. 56/f).

Başkan, toplantının yönetiminde imkân nisbetinde, Hükümet Komiserine müdahale fırsatı vermemiye çalışmak, Genel Kurul üyeleri de bu konuda Başkana yardımcı olmalıdırlar.

Yasanın 58. maddesine göre, hükümet komiserine verilecek ücretin miktarı İçişleri ve Maliye Bakanlığınca çesine konulacak ödenekten karşılanır.

F — Toplantı Tutanaklarının Düzenlenmesi ve Saklanması

Başlangıçta da işaret olunduğu gibi, toplantıdaki bütün görüşmeler Genel Kurulca seçilen ve divana dahil olan iki ayrı sekreter tarafından ve mümkün olduğu kadar en geniş şekilde, yazılmak suretiyle zaptedilir. İki ayrı kişinin aynı konuları yazmaları, kıyaslama suretiyle birbirlerinin eksikliğini tamamlamaya imkân vereceği için faydalıdır.

Toplantı sonunda, el yazmalı olan bu tutanakların her sayfası Başkan ve Sekreterler tarafından ayrı ayrı imzalanır. Toplantıdan bir gün sonra, bu iki metnin karşılaştırılması ve henüz hatırda kalanların da eklenmesi suretiyle tutanağın tek metin halinde ve daktilo ile, bittabi 3 - 5 nüsha yazılarak her sayfasının aynı şekilde imzalanması isabetli olur. Ancak, daktilo ile temiz metnin yazılmasından sonra dahi, toplantı anında el azısı ile tesbit olunan asıl tutanak nüshalarının muhafaza edilmesi gerekir. Çünkü, ihtilaf halinde asıl metin, bu ilk ve el yazısı metinler olacaktır.

Toplantının sonunda, tutanaklar Genel Kurula gelen tebrik ve Başarı telleri Divana verilen önergeler v.s. gibi bütün belgeler, yeni seçilen Yönetim Kuruluna verilir.

Yönetim Kurulunun bu tutanak ve belgeleri sonuna kadar saklamak zorunluğu vardır. Gerekli dikkati gösteremiyenler hakkında, Dernekler Yasasının 73. maddesi son paragrafına göre altı aydan iki yıla kadar hapis ve bin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası uygulanır. Hem, bu suçlar hakkında kovuşturma yapılması şikayete de bağlı değildir. C. Savcısı Re'sen harekete geçerek kamu davası açabilecektir.

Genel Kurulda yapılan seçimlerle ilgili oy, pusula ve zarfları ile sayım döküm cetvellerinin de, 648 sayılı Siyasî Partiler Yasasının 49. maddesinde yazılı olduğu şekilde, hiç olmazsa üç ay süreyle saklanması ve itiraz vaki olduğu takdirde Divan Başkanlığınca sayım ve döküm işlerinin yenilenmesi doğru olur.

G — Toplantı Sonucunun İlgili Makamlara İletilmesi :

1630 Sayılı Dernekler Yasasının 28. maddesine göre :

«Genel Kurulca yapılan seçimi takip eden yedi gün içinde, Yönetim Kurulu Başkanı tarafından Yönetim ve Denetleme Kurulları asıl ve yedek üyelerinin ad ve soyadları, meslekleri ve adresleri Dernek (Yahut Şube) Merkezinin bulunduğu yerin en büyük mülkiye âmirine bildirilir.»

Bittabi bu bildirim karşılığında bir belge alınması, hiç olmazsa bildirinin makamdaki gelen evrak defterine kayıt tarih ve numarasinin alınarak dosyada bulunan nüshasının üzerine not düşülmesi çok isabetli olur.

Çünkü, Yasanın 66. maddesi, bu bildirimi süresi içinde yapmayanlar için bin liraya kadar ağır para cezasına hükmolunacağını öngörmüştür. İlgililerin, suç sayılan böyle bir davranıştan sakınmaları gerekir.

(*) 7 - 8 Şubat 1974 de Ankara'da yapılan seminere sunulan bildiridir.

hukuk köşesi

Kamu Görevlilerinin Sendika Kurma Hakları

Avukat Halit ÇELENK

27 Mayıs Anayasası, kişinin temel hakları ve bu arada ekonomik ve sosyal hakları açısından halkımıza, çağdaş toplumlar düzeyine ulaşabilme doğrultusunda gelişme olanakları sağlayan hükümler getirdi. Bu Anayasanın 10 - 62 maddeleri anılan hakları düzenledi. Ülkemizde vatandaşların ekonomik, siyasal ve sosyal hakları bu hükümlerle belli bir oranda saptandı.

Temel haklar arasında çalışma hakkı, dinlenme hakkı, sendika kurma hakkı, toplu sözleşme ve grev hakkı, sosyal güvenlik hakkı, sağlık hakkı, öğrenim hakkı, kamu hizmetlerine girme hakkı ve parti kurma hakkı gibi temel haklar yer aldı.

Anayasanın 46. maddesiyle kamu hizmeti görevlilerine yani memur statüsünde bulunanlara da sendika kurma hakkı tanındı. Ama toplu sözleşme ve grev hakkı verilmedi. Devlet memurlarına toplu sözleşme ve grev hakkının tanınmaması, kuşkusuz sendika hakkını güvensiz ve etkisiz bir hale getiriyordu. Bununla beraber kamu hizmeti görevlilerine sendika kurma hakkının verilmiş olması,, temel haklar alanında bir aşama idi. Bu aşama daha ileri aşamalara doğru gelişebilir ve sendikal haklar daha etkili ve daha verimli bir hale getirilebilirdi.

12 Mart ve Sonrası

Tutucu ve gerici güçler, Anayasa'nın referanduma sunulduğu günlerden başlayarak 27 Mayıs Anayasasına cephe aldılar. Halkımızın uyanmasından, kendi haklarına sahip çıkmasından ve örgütlenmesinden çıkarlarının bozulacağını anlayan bu çevreler, «Hayır'da hayır vardır» sloganıyla Anayasaya karşı aleyhte bir propagandaya giriştiler. Halkımızın çoğunlukla Anayasaya «Evet» demesiyle Anayasa yürürlüğe girdi.

12 Mart öncesi dönemde DP'nin bir devamı olan Adalet Partisi iktidarları, Anayasanın uygulanmaması için olağanüstü bir çaba içine girdiler. Bu Anayasayla devlet idare edilemeyeceğini söylemekten bile çekinmediler. Anayasanın emrettiği reformları gerçekleştirmek şöyle dursun bunların karşısına çıktılar. Anayasanın getirdiği kurumlara ve bu arada Anayasa Mahkemesine karşı çıktılar. Anayasaya aykırı olarak çıkardıkları yasaların bu yüksek mahkeme tarafından sık sık iptal edilmesi karşısında bu Anayasa kurumunu eleştirme yoluna girdiler. Yargı organlarının kararlarını, özellikle Danıştay kararlarını uygulamadılar. İlerici, Atatürkçü, Halktan ve Anayasadan yana kuruluşlar ve kişiler üzerinde ağır bir baskı rejimi uyguladılar. Nihayet 12 Mart Muhtırası, «**metin olarak**» bu iktidarların, hükümet ve parlamentoların bu Anayasa ve yasadışı tutumlarını tescil etti. Ama 12 Mart'tan sonra yönetimi ele alan iktidarlar bu baskı yöntemlerini daha da ağırlaştırarak sürdürdüler. Adalet Partisi iktidarları nın cesaret edemediği «Anayasa değiştirme» çalışmalarına girdiler. Sıkıyönetim koşullarından güç alarak Anayasayı «lüks» ilân ettiler. Sonunda 27 Mayıs Anayasası 3 kez üst üste değiştirildi. 60 maddede yapılan bu değişiklik lerle temel haklar kısıtlandı ve kaldırıldı. Bu değişiklik ler yapılırken görevlilerinin sendika kurma hakları da ellerinden alındı.

14 Ekim Seçimleri

14 Ekim seçimlerinde halkımız, 12 Mart'tan sonra rejim denilen dönemde yapılan uygulamaları onaylamadığını, Anayasa'da yapılan değişikliklerden memnun olmadığını oylarıyle gösterdi. Bu seçim sonuçları, inancımıza göre anlamlı ve öğretici olmuştur.

Halkımızın seçim sonuçları ile ortaya çıkan iradesini değerlendirmek, bu irade doğrultusunda 27 Mayıs Anayasasının temel haklarını geri getirmek ve bu hakları günümüz koşullarına ve ihtiyaçlarına göre daha da geliştirmek ve genişletmek, demokratik haklara saygı gösterileceğini ısrarla açıklayan bu günkü hükümetin önünde ivedilikle yerine getirilmesi gereken bir görev olarak durmaktadır.

Bugün sendika kurma hakları ellerinden alınmış olan öğretmenler, örgütlenme hakkını göstermelik bir hale getiren, dernekleri çalışamaz bir duruma sokan Anayasaya aykırı bir Dernekler Yasası ile karşı karşıyadır. Anayasa Mahkemesinin bu yasayı iptal ettiğini basından öğrenmi bulunuyoruz. Henüz bu iptal kararı resmî gazetede yayınlanmadığı için niteliği hakkında bir bilgiye sahip değiliz. Ancak hemen söyleyelim ki, dernekler yasasının bazı maddeleri iptal edilse de, bu maddeler yerine Anayasaya uygun maddeler kabul edilse de, böyle bir «Yasama çalışması öğretmenin Anayasal, haklı isteklerini karşılayamayacaktır. Öğretmen kendi sendikal haklarını elde etmek için, bu doğal mücadele hakkına kavuşmak için mücadelesini sürdürecektir.

18. yüzyılın büyük endüstri devriminden çok önce ilk kez İngiltere'de ve daha sonra Fransa'da başlayan ve daha çok bu ülkede hızla gelişen sendikacılık hareketi uygar dünyaya yayılmış ve bu dünyada gerek işçiler ve gerekse kamu görevlileri, sendikal haklarına kavuşmuşlardır. Bu ülkelerde devlet memurlarına toplu sözleşme ve grev hakkı da tanınmıştır.

Yurdumuz kamu görevlilerinin, en az yukarıda söz geçen ülkeler vatandaşları kadar bu haklara lâyık oldukları kuşkusuzdur.

Hükümet programında, bir vaad niteliğinde olsa da yer alan şu sözler umut verici görünmektedir.

P A R A

«Dünya çapında bir zafer kazandığımız zaman, sanıyorum ki, altını, dünyanın bazı büyük kentlerindeki halk çamaşırhanelerinin yapımı için kullanacağız. 1914 - 18 savaşında, o büyük özgürlük savaşı'nda altın uğruna 10 milyon kişinin öldürüldüğünü ve 30 milyonunun ise sakatlandığını unutmamış olan kuşakların çıkarı için,... ve yine aynı altın uğruna, insanların yeni bir savaşta, 20 milyon kişiyi öldürmeye ve 60 milyonunu ise sakatlamaya girişebilecekleri için, bu yararlanma biçimi, altının en 'Haklı' ve en eğitici kullanımı olacaktır.

«Ama altının bu amaç için kullanımı ne denli 'haklı', kullanışlı ve insanca olursa olsun, yine de biz, bir veya iki on yıl daha, aynı yoğun çaba ve güçle bu aşamaya erişmek için çalışmak zorundayız. Halen ise 'Ülkemizdeki' altının güvenliğini sağlamak için çalışmak zorundayız. Onu en yüksek fiata satıp karşılığında en düşük fiatla mal almak zorundayız. Kurtlar arasında yaşıyorsanız kurtlar gibi ulumak zorundasınız.»

Büyük bir bilim adamının yukarıdaki pasajda belirtği gibi, yüzyıllar boyu uğruna savaşlar verilen ve halen e verilmekte olan, milyonlarca insanın kanına, züğürtlein ise rüyalarına giren. toplumun tüm çalışan insanlaının iyi, güzel, insanca düşüncelerle bezenmeye lâyık afalarına geçim sıkıntısı hayaletinin yanısıra taht kurup erleşen ve adına para denilen şeyin geçmişini, nasıl doğuğunu, gelişme aşamasını çoğumuz düşünmüşüzdür.

Yine de. örneğin dolmuşa binmek üzere elinde bir ümüş lira tutan bir vatandaşa. pek de uzak olmayan devirlerde, avucundaki para yerine, ineklerin, soframızdaki tuzun, hayvan postlarının kullanıldığını ve yine tek suçu madenleri altına çevirecek «Filozof taşı» nı bulamamak olan bir simyacının yıllar boyu zindanlarda çürüdüğünü anlatacak olursak hayretle karışık bir heyecanla garip garip yüzümüze bakacağından şüphemiz olmasın.

Yaşlı tarihe şöyle bir göz attığımızda, bugünün genel eşdeğeri olan paranın ilginç bir evrimden geçtiğini görürüz.

İlkel toplum aşamasında yani üretim güçlerinin he-

«Türk Milletinin en ileri ölçüde demokratik özgürliklere lâyık olduğu inancındayız. Dünya coğrafyasındaki erimizin de, çağdaş dünya koşullarının da, ekonomi, vea eğitim alanlarındaki eksikliklerimizin de, millet olarak izi, gerçek demokrasinin gerektirdiğinden daha az özürlükle yetinmek durumunda bırakmadığı kanısındayız.»

Ülkemizde Personel Sendikaları

17.6.1965 gününde 624 sayılı Devlet Personeli Senikaları Yasasının yürürlüğe girmesiyle 3 yıl içinde yani Temmuz 1968 gününe kadar ülkemizde 453 personel ndikası kurulmuştur. Bu sendikaların % 53'ü örgütlen bütün personelini, % 38'i belirli bir meslek ya da uzanlık dalını ve % 9'u da örgüt personelinin belirli bir zmanlık dalını içine almıştır.

Kurulan Devlet Personeli sendikalarının % 51'i Anara (149 sendika), İstanbul (67 sendika) ve İzmir (15 ndika) illerinde kurulmuştur. Adana, Kütahya, Kayseri, onya, Diyarbakır, Elazığ, Erzurum ve Samsun illeri 0 - 9 - 8 sendika ile büyük illerimizi izlemiştir. Ayrıca ursa, İçel, Kastamonu, Malatya ve Zonguldak illerinde de yedişer sendika ve Aydın, Balıkesir, Gaziantep, Hatay ve Kocaeli illerinde de 6'şar sendika kurulmuştur. 3.7.1968 gününden sonra kurulan personel sendikaları bu sayıların dışındadır.

3 yıl gibi kısa bir süre içinde memur sendikaları alanında görülen bu gelişme, kamu görevlilerimizin sendika kurma hakkına ve ekonomik ve sosyal haklarını savunmaya ne kadar ihtiyaçları olduğunu açıkça göstermektedir.

İşçi, köylü ve memurun demokratik haklarına saygı gösterileceğini, bu haklar doğrultusunda yasa değişiklikleri yapılacağını programında açıklayan iktidardan, memurun sendikal haklarını gerçekleştirme çabasını beklemek kamu görevlilerinin doğal haklarıdır.

Kamu görevlileri, Dernekler ve Odaların bugün önündeki görev, sendikal haklar üzerinde incelemeler ve araştırmalar yapmak, toplantı, seminer ve yayınlarla sendikal haklar alanında üyelerini eğitmek, sendikal mücadelenin kamu görevlilerine sağlayacağı yararları açıklamak ve sendikal hakların toplu sözleşme ve grev hakkı ile birlikte elde edilmesi için yoğun bir mücadeleye girmektir.

nüz ileri bir gelişim düzeyine erişmediği, üretim araçlarının daha geri ve verimsiz olduğu çağlarda doğal olarak ürünlerin çeşitliliği azdı. Ticaret gelişmemişti. Değişim, daha önceleri de belirtildiği gibi, elde olan ürünlerin doğrudan doğruya belli mahallerde birbirleriyle takası şeklinde gerçekleşiyordu. Genellikle çeşitleri kısıtlı ürünler birbirleriyle değişime sokuluyordu. O çağlarda bu değişim biçimi hiçbir sorun yaratmıyor, üreticilerin ilişkilerine hiçbir güçlük getirmiyordu.

Zamanla insanın üretimdeki yeteneği ve deneyleri zenginleşti. Üretimde kullanılan makineler, araçlar, üretimin daha da artması yönünde mükemmelleştirildi. Yani üretim güçleri ve bunların kapsamına giren üretim araçları büyük bir gelişim gösterdi. Buna bağlı olarak insanlar eskiden ürettikleri miktarın çok üstünde üretim yapmaya başladılar. Artık kendi dar çevrelerinde hatta mahalli pazarlarında bunların tümden tüketilmesine elbette imkân yoktu. Üreticilerin kazanç sağlayabilmeleri için ise bu ürünlerin elden çıkarılması gerekiyordu. Böylelikle kıtalar arası meta alış verişi başladı. Ticaret gelişti. Değişim ufak kabileler, klânlar, ilkel toplulukların sınırlarını aştı; insanlar ürünlerini kıtadan kıtaya, ülkeden ülkeye taşıyarak onlar için pazarlar aramaya başladılar. Ürünler yani satışa çıkan metaların çeşitliliği ve miktarı çok büyük bir artış gösterdi. Bu yeni koşullar altında eski üretim ilişkileri, değişim biçimleri örneğin «takas» dediğimiz, bir ürünün doğrudan doğruya bir başka ürünle değiştirilmesi olayı üretimin bu yeni, gelişmiş düzeyinde yetersiz kalmaya başladı.

Örneğin eskiden bir çevrede beş çeşit ürün —hayvan postları, tuz, buğday, pirinç, çömlek— üretildiğini varsaysak bunların aralarındaki eşdeğerlik ilişkilerini saptamak kolay oluyordu. Çömlekçinin bir çömleği yapmak için sarfettiği emek müddeti ile yukarıda sayılan ürünlerden örneğin buğday üretiminde bir çuval buğdayın üretilmesi için harcanan emek müddetinin karşılaştırılması yoluyla on çömleğin bir çuval buğdaya denk geldiği rahatça hesaplanabiliyordu. Beş ürün ve daha fazlası için bu eşdeğerlik hesapları basitti. Ama yüzlerce, binlerce ürünün kıtadan kıtaya taşınıp pazarlanmasını, bunların değerlerine uygun fiatlarla satılması sorunlarını göz önüne alacak olursak zorluklar açıkça ortaya çıkar.

Görüldüğü gibi, öyle bir zaman geldi ki insanlara ellerindeki her çeşit ürünün belli miktarının karşılığını ifade eden ve dünyanın heryerinde geçerliliği olan bir ÖZEL meta gerekti. Bu ise **genel eşdeğer meta**'dır. «Genel eşdeğeri nitelendiren şey, karşılığında her türlü metaın satın alınmasını sağlayan bir meta olmasıdır.»

Bu genel eşdeğer meta da kuşaklar boyunca evrime uğradı.

İlkel topluluklarda süs eşyaları, hayvan postları çoğunlukla genel eşdeğer olarak kabul edilirdi. Tarım ve hayvancılıkla uğraşan halkların, genel eşdeğer olarak, davarı, pirinci, ya da buğdayı seçtiklerini görürüz. Eğer bir bölgede hayvancılık egemen ise hayvanlar; tarım egemen ise tarım ürünleri genel eşdeğer oluyordu. Demek ki genel eşdeğere bakarak o bölgede belli bir dönem içinde tarım veya hayvancılığın egemen olup olmadığını da saptamamız mümkündür. Örneğin «Eski İran'da ve Cermenlerde genel eşdeğer öküzdü. Demek ki, bu eşdeğerin geçerli olduğu devirde hayvancılık hâkimdi.»

Toplumlar geliştikçe ve toprağın ekimi hayvancılığın yerini aldıkça genel eşdeğer olarak çeşitli toprak ürünleri kullanılmaya başlandı. «Eski Japonya'da pirinç yüzyıllar boyu genel eşdeğer olarak kabul edildi.» «Sudan'da hurmalar uzun bir süre genel eşdeğer oldu.»

En önemli iş âletleri de bu amaçla kullanıldı. Bunlar arasında tunç, bakır baltalar, demir kürekleri sayabiliriz. «Çin'de en eski paraların ikisi, yani **pu** ve **zan** başlangıçta «Tarım aleti» anlamına geliyordu.»

İş aletlerinin yapıldığı hammaddeler de genel eşdeğer oldular. Örneğin, taş, tunç, külçe demir çubuklar gibi... «Pasifik Okyanusundaki Yap Adasında taş genel eşdeğerdir.»

«Mübadele gelişmeye başlaynca, en önemli ürünlerin (başlıca besin kaynaklarının ya da başlıca iş aletlerinin) yerine mahalli meta, yani yabancı pazarlarda alınıp satılan ürün, eşdeğer olarak kabul edildi.»

Ticaretin daha da geliştiği devirlerde elverişli bir eşdeğerin gerekliliği kendini daha da fazla hissettirdi. Maden devrimi ile ticaretin milletlerarası gelişimi aynı zamana rastladı. Önceleri madenden yapılmış aletler eritilmek suretiyle işlenmemiş saf metal haline getirildiler ve ağırlığı ölçülebilen bu saf metal genel eşdeğer olmaya başladı. Sonraları metali tartmak, her değişim sırasında külçe halinde eritmek zor bir iş olmaya başladı. Böylece gelişimin bu evreyi izleyen aşamasında devlet tarafındaan külçelere damga vurulmaya başlandı. «Çok daha sonraları, yani M.Ö. 700 yılında, metal külçeye uzun mesafelere taşınabilir bir şekil vermek fikri doğdu.» «Lidya Kralı sadece bir kaç gram ağırlığında altın paralar bastırmıştı.»

Madenlerin genel eşdeğer olarak kabul edilmelerinin kolaylık açısından şu nedenleri vardır:

1) Madenlerin taşınmaları kolaydır. Az miktarda bir maden büyük bir değişim değerini temsil eder. Bu değer de kolay kolay değişmez. Çünkü yüzyıllar boyu madenlerin üretim tekniklerinde pek az bir teknik değişiklik meydana gelmiştir.

2) Geç aşınırlar ve dayanıklıdırlar.

3) Kolayca bölünebilirler. Ve parçaları daha büyük birimler halinde tekrar eritilebilir.

4) Kendilerine özgü fiziksel niteliklerinden dolayı tanınmaları kolaydır.

Bu niteliklerin yanısıra bir madenin bir bölgede genel eşdeğer olabilmesi için o bölgede yeterli derecede üretilmesi gerekmektedir. Altın genellikle gümüşten önce üretilmiş ve üretimi başlangıçta daha az masraflı olmuştur.

Madenlerin genel eşdeğer olarak kullanılmaları da bir evrim süreci geçirdi. Değerli madenler —Altın, gümüş— bir süre sonra azaldılar ve diğerleri genel eşdeğer olarak kullanılmaya başladılar. «Demir madeni bakımından zengin Lakonya'da, demir para M.Ö. 3. yüzyıla kadar hâkim olmuştur.» «Japonya'da da altın ve gümüş pek nadir olduğundan, 17. yüzyıla kadar genel değer ölçüsü rolünü bakır oynamıştır.»

Bu arada büyük altın ve gümüş madenleri keşfedildi ve bu değerli madenlerden bolca para bastırıldı.»

(devam edecek)

Ölümünün 13. yıldönümünde
(26 Şubat 1961)

HASAN ÂLİ YÜCEL

—Bakanlığının Başarı Bilançosu—

Bu yazıyı, gerçek değerleri arayan idraki uyanık aydınlarımıza, ve yakın bir gelecekte, bilimsel incelemelerle eğitim tarihimizi yazacak olanlara sunuyorum.

M. Rauf İNAN

Üyelerinin toplam sayısı 110.000'i aşan iki büyük öğretmen örgütümüz, Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu ve Türkiye Öğretmenler Sendikası, iki Millî Eğitim Bakanımızın (ayrıca da iki büyük eğitimcimizin) ölüm yıldönümlerinde anma törenleri düzenlemeyi kararlaştırmışlardı: Mustafa Necati ve Hasan Âli Yücel için...

Cumhuriyet Millî Eğitim Bakanlarının sayısı hayli kabarıktır. Bu kadar kabarık bakanlar arasında sadece bu ikisi için bu özelliğin uygulanması elbette geniş bir anlam taşır. Onlar için uygulanan bu özellik Millî Eğitimimize getirdikleri büyük gelişme ve atılımlardan, öğretmen topluluğu ve mesleği için sağladıkları huzur, değer ve onurdandır.

Millî Eğitimimizin gelişmesi veya duraklaması milletimizin alın yazısı sorunudur.

105 yıl önce Ali Paşanın: «Milletimizin malûmatını lüzumu dereceye getirmezsek, dayanamayıp biteriz, ve ne etsek, etrafımıza Çin duvarı gibi hisarlar çeksek, yine malûmatlı milletler bizi yener, refte refte her şey elimizden gider...» kanısını yarım yüzyıl içinde tarihimiz çok acı derslerle doğruladı.

Bundandır ki, Millî Eğitimimizde büyük gelişmeler ve atılımlar sağlayarak milletimizin alın yazısına büyük hizmetleri geçenlerin değerlerini tanıtmak, onları gönüllerde yaşatmak gerçekte ulusal bir ödevdir.

Gelecek günlerimizin dünyaca tanınacak büyük Türk zekâları da bu değerbilirlikten doğacak ve ondan güç alacak.

Büyük zekâları ancak büyük milletler çıkarır. Bunun yöntemi de, değerleri, hizmetleri, eserleriyle ölçmek, seçmek, büyük yığınlara tanıtmak, gönüllerde ve kafalarda yaşatmaktır. Bu yapılmazsa değersizlikler gelişir, yayılır, değer yerine geçer. Gerçek değerlerin yadsınması cahilliğin yaygın olduğu memleketlerin özelliklerindendir.

Hasan Âli, çok yanlı bir üstün değerdi: Sanatçılığı, ozanlığı, yazarlığı, düşünürlüğü, gönül adamlığı onu Millî Eğitim Bakanı olmadan tanıtmıştı. Bu yandaki değerlerini incelemeyi, onun bu alandaki ülküdaşlarına, sanat, yazın (edebiyat) ve düşün tarihimize bırakarak, biz Bakan Yücel'in Millî Eğitimimizdeki hizmet ve başarılarını sayıların renkleriyle çizilen bir tabloda göstermeye çalışalım.

Her yılın ilk günü kendisini anmayı öğretmen topluluğunun bir gelenek haline getirdiği Mustafa Necati'den sonra, 6 yıl boyunca Millî Eğitimimiz, çok yetersiz ellerde kalmış, çok acıklı bir duraklama ve hatta gerileme olmuştur. Tek bir örnek bunu belirtmeye yeter: Öğretmen okullarında Necati'nin 2.000 küsur bulup 5.600'ün üstüne çıkardığı öğrenci sayısı, ondan sonra hemen 1932 - 1933 de 1059 a (*) inmişti. Onun açtığı Köy Öğretmen Okulları kapanmıştı. 1935 - 1936'da Saffet Arıkan'la yeniden bir gelişme ve atılım başladı.

Hasan Âli Yücel 1938'de Bakanlık görevini yüklendiği zaman, üstün bir karakter sağlamlığı, tam bir inan ve güvenle, —bizde hiç alışılmamış yüksek bir görüşle— önceli Arıkan'ın başladığı işlerin hepsini benimsemiş ve gelişmeyi —dünya eğitim tarihinde çok ender rastlanan— engin bir hıza kavuşturmuştur. Millî Eğitimimizin bütün alanlarında 1938 - 1946 arasında 7 yıl, 7 aylık süre içinde okul, öğretmen ve öğrenci sayısının birden iki katın üstüne çıkmış olması, bu hız tablosunun çerçevesini çizer.

Onun Bakanlığındaki gelişmelerin hiç biri, sayıların çokluğunu kaydetmek için, gelişigüzel olmamış, hepsi plânlı, programlı ve temelli düşünülmüş ve yapılmıştır.

Temeldeki ana düşün ve amaç, Türk halkını, —en ıssız, uzak ve kuytu köşedeki Türk insanını bile— eğitim ve kültürün nimetleriyle zavallılıktan kurtarmak, insan olmanın, gelişmiş bir milletten ve bir yurttaş olmanın hak ve ödev bilincine kavuşturmaktı.

Sayıları söyletmek, onları dikkatle karşılaştırarak inceleyenlere Yücel'in Bakanlık hizmetinin Millî Eğitimimize getirdiği büyük gelişme ve atılımı tam anlamıyla açıklar: (1)

İLKÖĞRETİM'de:

Yılı	Okul	Öğretmen ve Eğitmen	Öğrenci Sayısı
1938	6.545	15.776	746.179
1946	14.993	30.264	1.442.719

Bu artışta, köylerde eğitmen örgütü kurulmasının büyük payı olmuştur. ATATÜRK'ün eğitimcilerimizden istediği **«pratik tedbirler»** le **«köy eğitimi»** gerçekleşiyordu.

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME'de:

1938'deki 11 Öğretmen Okulu, 1946'da 20 büyük Köy Enstitüsü ile 31'e; öğrenci sayısı —7 kattan fazla artarak— (1938'de 3.000 bile yokken) 20.000'in üstüne çıkmıştı. 20 Köy Enstitüsünde 20 de Eğitmen Kursu vardı. (Okuyacak çocuk sayısı bir öğretmene az olan küçük köyler için —o köylerden alınan askerlikte üstün başarı göstermiş gençlerden— eğitmen yetiştiriliyordu. 1946'da küçük köyerde çalışan eğitmen sayısı 18.543 kadardı. Bu eğitmenlerin köylerinde okuttukları çocuklardan pek çok değerli öğretmen, aydın yetişti.)

1960'ta okulsuz tek köy, öğretmensiz tek çocuk kal-

(*) «Köy Enstitüleri Niçin Kuruldu» Aziz Berker — Ülkücü Öğretmen Dergisi, Nisan 1966, sayı: 83, sf.: 13

(1) Sayılar, Meslekî ve Teknik Öğretim İstatistik ve Yayın Müdürlüğünün «Meslekî ve Teknik Öğretim Kurumlarıyla İlgili Rakamlar II» eserinden alınmıştır. «Millî Eğitim Hareketleri 1927 - 1966» (B. D. İstatistik Enstitüsü) ndeki sayılar da hemen hemen eşittir.

mıyacaktı, hem de en ileri memleketlerdeki gibi, plânlı, güzel ve bakımlı binalarda, bol ders araçları, öğretim gereçleri içinde. («Baraka Okul» o zamanlarda akıldan bile geçmez, Millî Eğitimimiz için böyle bir düşünce geçse veya söylense bir yağınma (suikast) sayılırdı.)

KÖY BÖLGE OKULLARI:

Ortalama her 10 köy için bir **Bölge Okulu** kurulması o köylerin ilkokullarını bitirmiş çocuklarıyla gençlerinin bu bölge okullarında tarım, teknik, sanat, sağlıkçılık, kooperatifçilik... v.b. alanlarda köyün muhtaç olduğu meslek adamlarının yetiştirilmesi plânlanmış, bölge okulları kurulmaya başlamıştı. Bunlar çevrelerindeki köylerin kalkınma merkezleri olacaklardı. Bugünkü hükümet programında öngörülen «Köy - Kentler» olacaklardı. Görülüyorki, o günün eğitimcileri bu gereksinmeyi politikacılardan 30 yıl önce görmüş ve işe bile başlamışlardı.

TEKNİK ÖĞRETİM'DE:

	Erkek Teknik Öğretimde			Kız Teknik Öğretimde		
Yılı	Okul	Öğretmen	Öğrenci	Okul	Öğretmen	Öğrenci
1938	16	237	3.031	27	378	9.400
1946	99	2.149	28.907	118	1.265	25.828

	Ticaret Öğretiminde			Köy Kurslarında		Kısa Süreli Kurslarda	
Yılı	Okul	Öğretmen	Öğrenci	Kurs	Öğrenci	Kurs	Öğrenci
1938	5	56	1.381	1	45	0	0
1946	25	394	6.242	309	6.592	13	1.242

YÜKSEK TEKNİK VE MESLEKİ OKULLAR'da:

1938'de ancak 150 öğrenci varken, 1946'da bu sayı 3.774'e çıkmıştır.

	YÜKSEK ÖĞRETİM'de				FAKÜLTELER'de			
Yılı	Okul	Öğrenci	Bitiren	Öğretmen	Okul	Öğrenci	Bitiren	Öğretim Üyesi
1938	10	2.862	569	383	7	6.522	719	454
1940	14	5.823	1.398	659	10	18.464	2.077	1.094

İstanbul Üniversitesi, Teknik Üniversite, Ankara Üniversitesi binalarında, donatımlarında ve kuruluşlarındaki mükemmelliklerini, köklü gelişmelerini, **özellikle özerkliklerini** Yücel'in çabalarıyla sağladılar. (Bu alandaki hizmetin anlam, değer ve ölçüsünü, o yıllarda İstanbul Üniversitesi Rektörü olan rahmetli Prof. Dr. General Tevfik Sağlam'dan dinlemek gerekti.)

Eski Eserler, Müzeler ve Kütüphaneler Alanında da:

Gelişmeler çok geniş olmuş, bir hayli il, bölge ve pek çok okul kütüphaneleri ile bölge müzeleri açık hava müzeleri kurulmaya başlanmış, kurulu olanlar genişletilmiştir.

Hele Yayım Alanında:

İnsanlığın düşünmeye ve yazmaya başladığı günden beri düşün hazineleri olan klasik eserlerden 1940 - 1941'de 13'ü ile başlayan çevri (tercüme) hızı öylesine artmıştı ki, 1946'da 173'e çıkmış, o 5 yıl içinde çevrilenlerin sayısı 531'i bulmuştu. (1926'da o yılların en değerli bilim, sanat ve düşün dergisi olan ve yurdumuzun önemli sorunlarını incelemeye çalışan (HAYAT) mecmuasında klâsikler konusuna değinen bir yazıda klâsiklerin dilimize çevrilmesi için şu öneri ortaya atılıyordu: Azerbeycan'da Azerî Türkçesine çevrilmiş olanların alınarak az bir değiştirme ile bizim dilimize uydurulması ve yayınlanması.)

O'nun bu alandaki amacını, çabasının ve başarısının temelindeki düşününü iyi kavramak için 2 Mayıs 1939 salı günü saat 10 da «I. Türk Neşriyat (Yayın) Kongresindeki konuşmasını incelemek gerektir.

Yücel zamanından bugüne dek geçen 28 yıllık süre içinde de hemen ancak onun 5 yılda yaptırdığı kadarı yayınlanabilmiştir. Bu da ondan kalan hızla olmuştur. Yine onun zamanında klâsikler okullarda gerçekten okunurken, Yücel'den sonra, onların okunmasının kaygılı olduğu günler de gelmiş, okullarda klâsiklerin okunmasını sağlama diye bir kavram kalmamış, dahası da okunmaları yasak bile edilmiştir.

Klâsiklerden ve pek çok çeşitli yayımlardan başka gittikçe büyüyen öğrenci kitlesine ders kitaplarını kendi basımevlerinde, artık özlemini çektiğimiz güzellikte bir kâğıt ve bir baskı ile bastırarak, pek ucuz fiatla günü gününe ulaştırması, Bakanlığın o zamandaki dar kadrosuna karşın, ülkü coşkusu ve inancı olunca, neler yapılabileceğini gösteren örneklerdir.

Hasan Âli'nin Bakanlığı süresince yapılan yayım miktarı, İbrahim Müteferrika tarafından basılan ilk eserlerden Hasan Âli'nin Bakanlığa başladığı güne dek (200 yılda) çıkanların sayısından çoktur savı (iddiası) gerçek olsa gerek.

Yücel'in Bakanlığı srasında yayınlattığı çeşitli yapıtlardan başka yayımına başlattığı genbilikler (ansiklopediler) ve sözlükler yalnız başına ona eğitim ve ekin (kültür) tarihimizde çok şerefli bir yer kazandırır.

1940 İslâm Ansiplopedisi
1943 İnönü - Türk Ansiplopedisi
1943 Sanat Ansiklopedisi
1944 Son Sadrazamlar
1944 Hukuk Lügatı (Türk Hukuk Kurumunun hazırlaması ile)
1944 Türkçe - Fransızca Lügat (1948'den sonra durdurulmuş)
1946 Osmanlı deyimleri ve terimleri sözlüğü

Bu arada çeşitli bilim dallarının terimleri için sözlükler.

Dergiler:

1939 İlköğretim
1939 Güzel Sanatlar

1940 Meslekî ve Teknik Öğretim
1940 Maarif Vekâleti, sonradan Kültür Bakanlığı mecmuası
1940 Tercüme Dergisi
1941 Tarih Vesikaları
1943 Kadın - Ev
1945 Köy Enstitüleri

Bu arada **Tebliğler Dergisi**'ni de saymak gerektir.

Özel teşebbüs de Millî Eğitim Bakanlığının bu çabalarına katılmış ve çok değerli dizinler (seriler) yayınlanmaya başlamıştı (bunlar da sonradan durdu). Çünkü bu çabalara uygun olarak genç kuşakta, öğrencilerde ve aydınlarda, ancak gelişmiş ülkelerde görülen geniş bir okuma atılımı ve aşkı başlamıştı.

Güzel Sanatlar:

Tiyatro eserlerinden Güzel Sanatlar Dergisinden başka Sanat Takvimleri de onun yayınları arasındadır.

Devlet Resim ve Heykel Sergilerinin açılması;

Ankara'da Devlet Konservetuarı'nın kurulması ile müzik ve temsil alanında geniş ölçüde bir sanatkâr kuşağının yetiştirilmesi;

Sergievi binasının tanınmış mimar Prof. Bonatz'ın sanatkârlığı ile Devlet Tiyatro ve Operası haline konması;

Depo olarak kullanılan bir salonun Küçük Tiyatro haline getirilmesi;

Ve bugün büyük şehirlerimizde müzik, temsil, hatta resim alanında gördüğümüz büyük teşebbüsler bile, gerçekte 1936 - 46 yıllarının Saffet Arıkan'ın ve Yücel'in Bakanlığı zamanının anıtlarıdır.

O gelişme ve atılım iledir ki, yurdumuzda «Faust» gibi operaların kendi sanatçılarımız tarafından temsili, «Yunus Emre Oratoryosu» gibi yüksek yapıtların hazırlanması ve yürütülmesi mümkün olmuştu. Yazık ki, bugün o oratoryoyu dinlemek olanağından bile yoksunuz.

Bugün dünyanın müzik, temsil ve resim alanındaki en ileri memleketlerinde Türk Sanatçılarının topladıkları beğeni ve hayranlıkta, övgülerde Yücel'in sanatçı ruhunun aşk ve coşkusunu görmek gerektir. Bu, onun üstün yetenekli çocuklar için sağladığı özel yasa ile gerçekleşmişti. 3829 sayılı «Konservatuar Kanunu» nu da o çıkarmıştı.

Güzel Sanatlar alanındaki o tutuş, o hız, o gelişme sürse idi, bugün sadece büyük şairlerimizde görebildiğimiz müzik, resim ve temsil alanındaki nimetler bütün yurda, büyük şehirlerimizin gecekondu semtlerine, küçük şehirlerimize, belki kimi köylerimize dek yayılmış olacaktı.

Yücel, Millî Eğitim üzerinde düşünme, karara varma ve işe girişmeyi bir Bakanlık özgüsü, olmaktan da çıkarmış, onu bütün Millî Eğitim topluluğuna mal etmişti. Bakanlığının ilk yılında 1939'da köy öğretmenlerinden üniversite profesörüne dek her alanda meslektaşlarla ilk, 1943'te ikinci Millî Eğitim Şûralarını toplamış, onların hiçbir etki altında ve yapmacık olmadan tam özgürlükle verdikleri bütün kararları eksiksiz uygulamıştı. Sonraları bunun da hayli değiştiği görüldü.

Hasan Âli ve arkadaşları gerçekte, Başöğretmen Atatürk'ün, Türk toplumunun yapısını ve kültürünü «muasır medeniyet seviyesinin üstüne» çıkarmak amacında gösterdiği yolda, onun düşüncelerini uygulamaya ve isteklerini gerçekleştirmeye çalıştılar. O ülkü ve inan dolu çalışma iledir ki, bugün büyük şehirlerimizde kurulan tiyatroların sahnelerinde onları aylarca dolduran seyircilerin, konserlerdeki dinleyicilerin gelişmiş zevklerinde dünyanın büyük sanat çevrelerinde alkışlar toplayan sanatkârlarımızın başarılarında onun sanatçı ruhunu ve engin zekâsını görmek gerektir.

Düşün adamı, bilim adamı, duygu adamı, gönül adamı Hasan Âli zekâsı ile hizmetleriyle milletimizin yeteneklerine akış verdi. Onun aşkına, heyecanlarına ülküsüne katılan bugün ancak bir ikisi hayatta, pek çoğu rahmette iş arkadaşlarını da onun bir talihi olarak belirtmek gerektir: En başta ilköğretim ve köy eğitimi seferberliğinin plânlarını yapan ve uygulayan Tonguç'u, teknik öğretim seferberliğinin başı ve gerçekleştiricisi Rüştü Uzel'i, ona büyük güç veren, önüne çıkması olanaklı her çeşit küçük hesapların, kördüğümlü işlerin, dar düşüncelerin oyalayıcı etkilerinden onu koruyan engin ruhlu müsteşarları Rıdvan Nafiz Edgüer'i, İhsan Sungu'yu zamanla daha çok minnetle anacağız.

Geniş ölçüde uygulanan bir geleneğimiz vardır. Bu geleneğimiz Millî Eğitim Bakanlığımıza bir kadirbilirlik ödevi yüklemektedir: Bugün bizim Millî Eğitim tarihimizde özel bir yer alan ve yakın bir gelecekte de dünya eğitim tarihinde yer alarak yaşayacak olan Yücel'e karşı Bakanlığımızın ve eğitimcilerimizin bu ödevlerini yapmayı geciktirmemeleri gerektir: Şehirlerimizdeki birer büyük okula onun adını vermek, yeni yetişen öğretmen kuşaklarına onun kişiliğini ve değerini tanıtmak için, öğretmen okullarımıza, büyük eğitimcilerimizle birlikte, onun da resmini astırmakve Eğitim Enstitülerimize onun büyük birer büstünü koydurmak.

Millî Eğitimimizde «Hasan Âli Yücel çağı» diyebileceğimiz yılların atılımları, gelişmeleri ve hızı bugünlere dek sürmüş olsa idi, Devlet Plânlama Teşkilâtımızın 10 yıl sonrası için tasarladığı sonuçlar ve varışlar daha önce, 1960'da tümüyle gerçekleşmiş, milletimiz yüzde yüz, millî eğitimin nimetlerine ve büyük çoğunlukla da meslek eğitiminin değerlerine kavuşmuş olacak, Devlet Plânlama Teşkilâtımız gelişmiş, ileri bir milletin, 21 nci yüzyılın yaşama düzeyine ve kültürüne kavuşmasını sağlayan plânlar üzerinde çalışmak ve tedbirleri, ilkeleri, yöntemleri saptamak ödevi karşısında kalacaktı.

Bu oluş karşısında, değerlendirilmeden akıp giden bunca yılların milletimize neler kaybettirdiğini düşünmek gerek.

Önümüzdeki 10 yıl içinde Millî Eğitim Plânının yüzde yüz gerçekleşebilmesi de Hasan Âli çağının dinamik ve özverili, heyecanlı ruhlarına, zekâlarına ve karakterlerine muhtaçtır. Bu olmazsa, plânın gerçekleşeceği —geçen yıllara bakarak diyebiliriz ki— çok, hem pek çok şüphelidir.

Hasan Âli çağının atılımları, gelişmeleri ve hızları sürdürülmüş olsaydı, Atatürk'ün, onun öncülerinin ve artçılarının ruhlarını sızlatan, fakat şimdi pek çoğumuza hiç de ağır gelmeyen ve kendisini kabul ettiren **«az gelişmiş»** yani gerçekte **(geri kalmış)** memleket olma niteliği ve talihsizliği Türkiye için alın yazısı olmıyacaktı.

İşte bunun içindir ki, bütün Türk öğretmen topluluğu plânlı kalkınmayı gerçekleştirecek kültür ve eğitim seferberliğini, Yücel devrinin hızlı atılımlarını, gelişmelerini, o devrin dirik ve ülkücü tutumunu —ayrıca meslektaşların huzurunun, değer ve onurunun sağlanmasını—

SİYASAL İKTİDARLARA KARŞI TUTUMUMUZ

Bu tutumumuz, bize verilecek görevleri, bizden istenecek hizmetleri reddedeceğimiz anlamına gelmez elbette. Bu tutumumuz, mevki, makam, rütbe ve benzeri gibi kişisel çıkarlar peşinde koşmadığımızı ve koşmayacağımızı kanıtlar ancak. Tersine bir tutumun, örgütümüz TÖB — DER'i de, onun saygıdeğer fedakâr üyelerini de ve hepimizi de küçük düşürür. Biz itibar sahibiysek eğer, halkımız, emekçi yığınlarımız bize önem veriyorlarsa eğer; dost ve düşmanlarımız saygı duyuyorlarsa eğer; sadece ve sadece karanlık günlerde gösterdiğimiz dayanışma ve göze aldığımız fedakârlıklardan dolayı saygı duyuyorlardır.

Bu gerçekleri bilmek ve bize gösterilen güven ve saygıyı korumak ve onları sürdürmek zorundayız. Biz başka türlü yapamayız. Biz, kendi çıkarlarımız için mücadele edemeyiz ve kendi çıkarlarımızın peşinde koşamayız. Hele karanlık günlerin tek ışığı, tek ümidi olma payesine ulaşmış olan örgütümüzü hiç mi hiç, kişisel çıkarlara alet, kişisel ihtiraslara araç yapılamaz. Siyasal iktidarların yönetimini beğenip beğenmememizde kişisel çıkarlar, kişisel ihtiraslar uğruna değil; yazımızın başında da belirttiğimiz gibi, halktan yana, geniş emekçi yığınlarından yana bir politika izleyeceklerine inandığımızdan dolayıdır. Başka yazılarımızda da değindiğimiz gibi, bizim üyelerimiz fedakârlıklarda en önde; nimetlerin dağılımında ise en geriye yer almayı bilmek zorundadırlar. Sadece bilmek de değil, aynı zamanda öylesine bir tutum ve davranışı alışkanlık haline getirmeyi de göze alacaklar. Aksi eğilimi benimseyenler, bencilliği yenememiş, bireyciliği aşamamış olanlar, karanlık günlerin örgütü olan, kendi toplumunu mutluluk koşullarına kavuşmuş görmedikçe kendisinin de mutlu olacağına inanmayan TÖB — DER çatısını ve onun fedakâr üyelerinin saflarını hemen terk edebilirler.

Biz, dediğimiz gibi siyasal iktidarları, halktan yana tutumlarına göre değerlendiririz. Fakat, biz o siyasal iktidarlardan kendimiz için lütuf beklemeyiz.

Bu sözlerimizi niçin mi söylüyoruz? Bu sözlerimizi bizim, yani TÖB — DER'in bu tutumunu bilmezlikten gelen bazı üyelerimizi uyarmak, bazı üyelerimize hatırlatmak ve bizleri tanımayan bazı üyelerimize de bunu öğretmiş olmak için söylüyoruz!... Biz ancak haksızlığa karşı savaşırız. Sosyal mücadelede yerimizi kendi toplumumuzun mutluluğu doğrultusunda alırız. Üyelerimizin bütününden bu tutumu benimsemelerini isteriz. Bizim de sevincimiz burada düğümlenmektedir. Bu tutumumuz ne romantikliğimizden ve ne de fazla idealist oluşumuzdan gelmektedir. Bu tutumumuz, doğrudan doğruya, denenmiş gerçekciliğimize dayanır.

dört gözle, hasretle ve sabırsızlıkla bekliyor.

Yurdumuzu bir an önce, «az gelişmiş» memleket olmak alın yazısından kurtarmak için bu seferberlikte gönüllü ülkü erleri olan Türk Öğretmenleri bugün de her hizmete hazırdır.

Yücel'in Bakanlığı yıllarında çıkarılmış eğitimle ilgili önemli yasalardan bir kaç örnek:

3457 sayılı Sınai Müesseselerde ve maden ocaklarında Meslekî Kurslar Açılmasına Dair Kanun,

3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun,

3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu, ve ekleri 4047 ve 4235 sayılı Kanunlar,

3558 sayılı Devlete Ait Matbaaların Birleştirilmesi Hakkında Kanun,

3694 sayılı İstanbul Üniversitesinin Umumî Muvazeneye Alınmasına Dair Kanun,

3704 sayılı Köy Eğitmen Kurslariyle Köy Öğretmen Okullarının İdaresine Dair Kanun,

3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu,

3829 sayılı Devlet Konservatuarı Hakkında Kanun,

4204 sayılı Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanun,

4459 sayılı Köy Ebeleri ve Köy Sağlık Memurları Teşkilâtı Yapılmasına Dair Kanun,

4304 sayılı Meslekî ve Teknik Okulların Açılması ve Mevcutlarının Büyütülmesi Hakkında Kanun,

4499 sayılı İstanbul Üniversitesi Binalarının Yaptırılması Hakkında Kanun,

4274 sayılı Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilât Kanunu,

4492 sayılı Bir Fen Fakültesi Kurulması Hakkında Kanun... vb.

Çeşitli yüksek okulların Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmaları ile ilgili yasalar ki, bunlar sonradan fakülte ve üniversitelere dönüştürülmüşlerdir.

TÖB - DER'İN AF KONUSUNDAKİ GÖRÜŞÜ (*)

1961 Anayasasına karşı olan egemen sınıf ve tabakaların desteğinde oluşan siyasal iktdarların Anayasa ve Yasa dışı tutum ve davranışları, yurdumuzu 12 Mart ortamına getirmiştir. Dışa bağımlı ve Türkiye halkının çıkarlarına ters düşen bir ekonominin, baskı yöntemleriyle ayakta tutulmak istenmesi, Anayasanın öngördüğü reformların gerçekleştirilmemesi, bu Anayasanın kişi ve kurumlara tanıdığı hak ve özgürlüklerin baskı altına alınması böyle bir ortama gelinmesine başlıca neden olmuştur. 12 Mart muhtırası «metin olarak» bu bunalımın kimler tarafından yaratıldığını saptayan bir belgedir.

Af tasarısı hazırlanırken bu gerçeğin göz önünde tutulmasını zorunlu görmekteyiz. Yasalara aykırı eylemde bulundukları ileri sürülerek yargılanmış ve yargılanmakta olan gençler, öğretmenler ve aydın kişiler geçmiş siyasal iktidarların yarattığı bunalımın kurbanları olmaktadırlar.

Bugün siyasî suçları bütünüyle kapsayacak bir genel affa karşı çıkanlar işte bu bunalım ve ortamın hazırlayıcılarıdır. Yasalara aykırı düşen eylemlerin meydana gelmesinde ajan provokatörlerin ön plânda rol oynadıkları da yapılan soruşturmalar, dava dosyaları ve basına yansıyan haberlerle ortaya çıkmıştır.

14 Ekim seçimleriyle halkımız 12 Mart ortamını yaratanların tutumlarına ve daha sonra uygulanan baskı yöntemlerine karşı olduğunu oylarıyla göstermiştir.

Türkiye Barolar Birliği, Kriminoloji Enstitülerinin raporları ve hukuk bilginleri, suçların ve özellikle siyasal suçların, kökenini toplumsal koşullardan aldığı düşüncesinde oybirliği halindedirler.

Bu gerçekler karşısında suçlar arasında eylem suçları, düşünce suçları biçiminde ayırımlar yaparak bir kısım suçları affın kapsamı dışında bırakmak geçmiş olayların, toplumsal ve siyasal gelişmelerin mantığına ve hukuk biliminin verilerine ters düşmektedir. Böylece, asıl suçlular serbestçe dolaşırken yasa dışına itilen insanların «Anarşik olaylara katılma» gerekçesiyle cezalarını sonuna kadar çekmelerinde ısrar etmenin hukuk kavramı, eşitlik ilkesi ve insan haklariyle bağdaşamıyacağı inancındayız.

Biz, Türkiye öğretmenlerinin tek ve en büyük demokratik örgütü TÖB — DER olarak, Cumhuriyetimizin 50. yılı dolayısiyle çıkarılacak genel affın bütün siyasal suçları içine almasını, özlenen huzurun, toplumsal barışın, yurt çıkarlarının ve demokrasinin ön koşulu sayıyor ve affın sınırsız olarak gerçekleştirilmesini Türkiye halkının 14 Ekim seçimleriyle Büyük Millet Meclisine gönderdiği temsilcilerinden bekliyoruz.

TÖB — DER YÖNETİM KURULU

(*) Yönetim Kurulumuzun 8.3.1974 günü Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına, Millet Meclisi Başkanlığına ve Başbakanlığa gönderdiği mektup.

TÖB — DER
Sahibi : Ali Bozkurt
Yazı İşleri Md. : Musa Uysal
Adres : G. Mustafa Kemal Bulvarı 14/1 - 12 ANKARA
Tel : 25 14 52 - 17 49 27
Abone : Yıllık 20 TL. 6 Aylık 10 TL.
Dış Ülkeler : Yıllık 50 TL.
Fiyatı : 1 TL.

ŞARK MATBAASI ANKARA — 1973

Sayın : .....